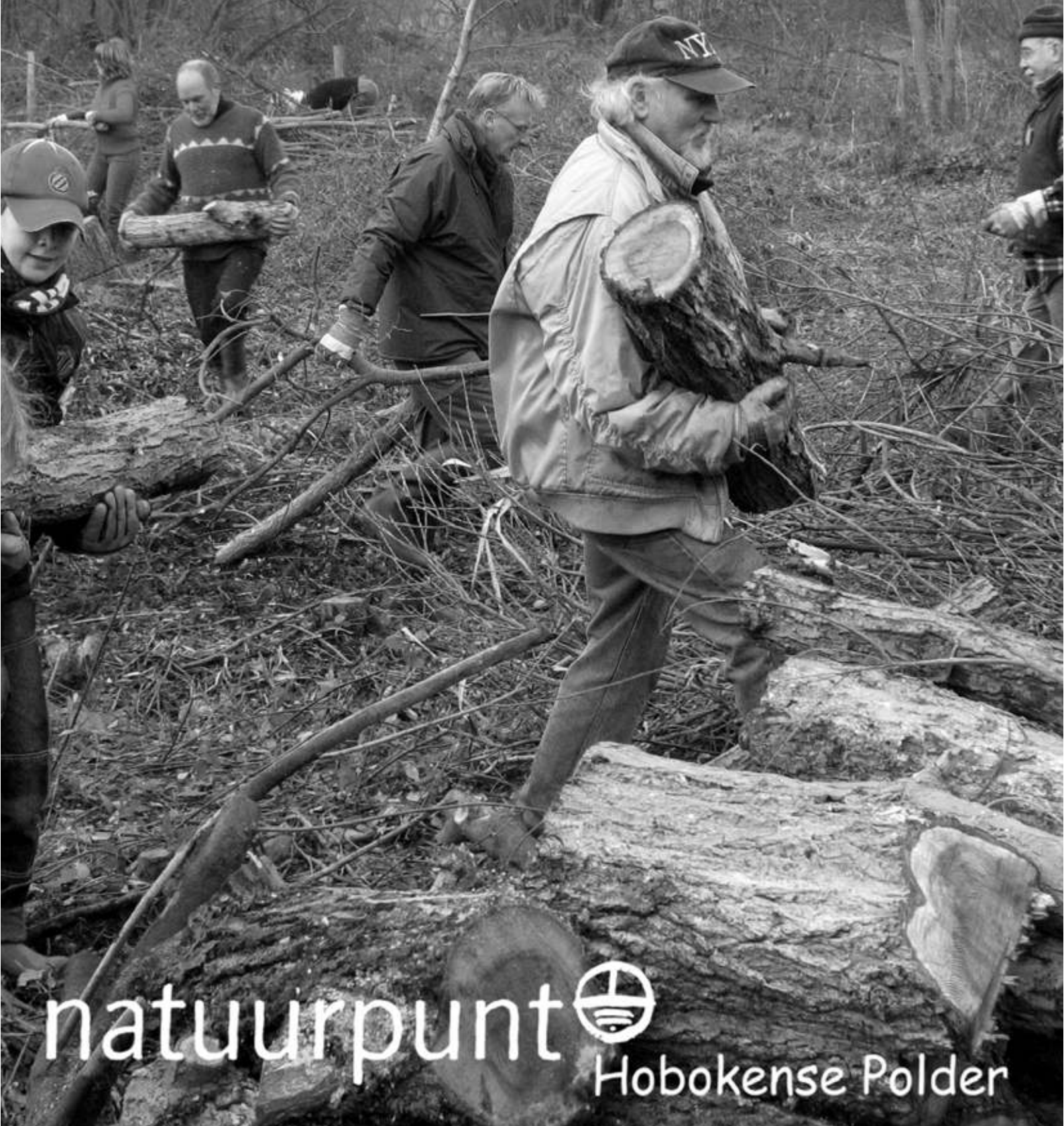

Polder.blad

Januari 2006

natuurpunt

Hobokense Polder

Algemene info

Lidmaatschap Natuurpunt: 20 euro per jaar te storten op onze rekening. Dit bedrag omvat het lidmaatschap voor het hele gezin. Als lid van Natuurpunt Hobokense Polder ontvangt men het algemeen verenigingsmagazine Natuur.blad en ons afdelingstijdschrift Polder.blad.

Abonnementen: Natuurpuntleden kunnen zich abonneren op het natuurstudietijdschrift Natuur.focus en het ornithologisch blad Natuur.oriolus aan telkens 8,5 euro. Beide tijdschriften samen kosten 14,50 euro.

Abonnement op het tijdschrift Polder.blad van Natuurpunt Hobokense Polder: voor leden van andere afdelingen door storting van 6 euro op onze rekening.

Verzekering: ieder Natuurpuntlid is verzekerd inzake burgerlijke aansprakelijkheid bij deelname aan de Natuurpuntactiviteiten. Niet-leden gaan mee op eigen verantwoordelijkheid. Daar het bestuur niet verantwoordelijk kan gesteld worden voor de gevolgen van brand, worden de rokers er uitdrukkelijk op gewezen dat zij dit doen op eigen risico.

Alle betalingen dienen te gebeuren op volgende rekening:
979-6399607-37 van Natuurpunt Hobokense Polder. Op uw betalingen steeds reden van betaling en uw naam vermelden a.u.b.

Fiscaal aftrekbare giften (min. 30 euro) dienen rechtstreeks gestort te worden op rekening 293-0212075-88 van de Natuurpunt vzw, Michiel Coxiestraat 11 2800 Mechelen met vermelding "Afdelingsfonds Hobokense Polder"

Contactpersonen

Voorzitter: info@hobokensepolder.be

Danny Jonckheere, Cdt. Van Laethemstraat 45, 2660 Hoboken, 03/828.64.03

Conservator Hobokense Polder: conservator@hobokensepolder.be

Wim Mertens, Jan de Groofstraat 13, 2610 Wilrijk, 03/216.93.62

Redactie Polder.blad: tijdschrift@hobokensepolder.be

Ria Thys, J.F.Kennedylaan 22, 2630 Aartselaar, 03/289.73.66

Ledenadministratie: leden@hobokensepolder.be

Luk Smets, J.F.Kennedylaan 22, 2630 Aartselaar, 03/289.73.66

Geleide wandelingen: wandelingen@hobokensepolder.be

Annie Van Zwieten, Zomerdijklaan 4, 2660 Hoboken, 03/828.37.60

Webmaster: webmaster@hobokensepolder.be

Toon Verbruggen, Goedetijdstraat 89, 2600 Hoboken, 03/231.78.26

Propaganda:

André Driesen, Krekelstraat 124, 2660 Hoboken, 03/829.19.10

Goudklompjes: goudklompjes@hobokensepolder.be

André Van Langenhove, Zevenbergenlaan 8, 2660 Hoboken, 03/288.00.81

Gilbert Van de Velde, Van Traynellaan 28, 2660 Hoboken, 03/825.12.75

Foto op de kافت: Hard laheur op de Dag van de Natuur.
Foto: Luk Smets

De **polderwandelingen** worden verzorgd door VMPA-Hoboken en zijn in de agenda aangegeven met

Ieder die het wenst, ook scholen en verenigingen, kunnen een wandeling met natuurgids aanvragen bij Annie Van Zwieten. Contactgegevens: zie hoger.

Website: **www.hobokensepolder.be**

Raadpleeg deze website voor achtergrondinformatie, foto's van activiteiten, de geschiedenis van de Hobokense Polder, ...

Snelberichten: Van tijd tot tijd brengen we onze leden via e-mail op de hoogte van dringende berichten, die via ons tijdschrift niet tijdig kunnen meegedeeld worden of als herinnering. Wenst u zulke berichten te ontvangen, geef dan uw emailadres door aan flits@hobokensepolder.be

Onze afdeling heeft een **open bestuur**. De bestuursvergaderingen vinden in principe plaats op de **derde woensdag van de maand** om 19.30 u in **zaal De Schorren, Graspolderlaan te Hoboken**. Alle leden zijn welkom. Zie verder in het tijdschrift voor eventuele wijzigingen.

Onze afdeling nam een vliegende start

Neen, van een echte "start" willen we niet spreken. Daarvoor zijn onze wortels ons te dierbaar. Onze nieuwe Natuurpuntafdeling is immers ontstaan uit de Werkgroep Hobokense Polder en deze voorgeschiedenis koesteren we. Toch moet gezegd worden dat onze keuze om een zelfstandige Natuurpuntafdeling op te richten onze werking een nieuwe sterke impuls heeft gegeven.

De opkomst op onze open bestuursvergaderingen is merkkelijk toegenomen. Verschillende oude medewerkers boden zich terug aan om mee te werken of om af en toe een uitstap te organiseren. Ons ledenaantal stijgt gestadig. Onze mailing naar oud-leden, die drie jaar geleden de overstap naar Natuurpunt niet zo zagen zitten, leverde reeds meer dan twintig positieve reacties "ik word terug lid" op.

Ook ons tijdschrift dat in oktober voor de eerste maal verscheen, kreeg vele lofbetuigingen. We deden een oproep om mee een naam te bedenken. Meerdere leden reageerden hier op. Uiteindelijk is onze keus gevallen op Polder.blad.

Onze uitstappen kennen het verhoopte succes met als hoogtepunt de wandeling in het Mechels Broek en de Dijlevallei onder leiding van Frans Thys met 32 deelnemers. Het natuurbeheer van de Hobokense Polder kent dank zij de aantrekkingskracht van onze Goudklompjes een stijgend aantal medewerkers. In dit nummer wordt de schijnwerper verdiend op hen gericht.

De "Dag van de Natuur" was een succes op alle vlakken. Er was een uitstekende samenwerking met het secretariaat in Mechelen en met de professionele terreinploeg van Natuurpunt. De aanwezigheid van prominenten, peter Pol (Goossen), pers en een 350-tal leden en sympathisanten gaf ons natuurreservaat de aandacht die het al jaren verdient. Het gaf ons ook de gelegenheid om onze boodschap uit te dragen: "natuur voor iedereen". Wij zorgen dank zij vrijwilligersinzet en de financiële middelen van onze leden, sponsors en overheid voor natuur ten bate van de gemeenschap. Natuur, die toegankelijk is en toch beschermd, geen natuur achter hoge omheiningen of prikkeldraad. Wij dragen een maatschappelijke verantwoordelijkheid en dit willen we in alle aspecten van onze werking benadrukken.

Natuurpunt Hobokense Polder heeft zich snel ontpopt als een toonaangevende Natuurpuntafdeling.

Inhoudstafel

Colofon	2
Editoriaal	3
Kalender	4
Cursus Vogels in de tuin	8
Weekend Noord-Holland	9
Bestuursinfo	10
Studie:	
- Nachtvlienderwaarnemingen	11
- Watervogeltellingen	12
- Vogelwaarnemingen	12
Beleid:	
- Slikken en schorren	14
- Meerlenhof	15
Plantenrubriek:	
- Speenkruid	16
- Wilde hyacint	17
Wette da ...	18
Behaagactie 2005: resultaten	19
Vogels voeren en beloeren	20
Natuurpunt en Tomson	20
Onze sponsors	20
Educatie:	
- Gewone pad	21
- Paddenraapactie	21
De Goudklompjes	22
Konikpaarden: nuttige weetjes	23
Hits voor kids	24
Terugblik:	
- Dag van de Natuur	24
- Mechels Broek, Dijleboorden	26
Activiteitenkalender	28

*Aan al onze leden
en sympathisanten:*

***Sfeervolle eindejaarsdagen, een
schitterende start van het nieuwe
jaar en een natuurvriendelijk 2006
toegewenst !***

*De kerstwijn staat klaar,
mijn huis is versierd met groen,
slingers en vriendschap.*

Clara Timmermans

*Dag van de Natuur
20 november 2005*

Met dank aan de fotografen:
Ann De Smedt, André Van
Langenhove, Luk Smets, Sonja Van
Kerckhove, Toon Verbruggen, Wim
Mertens, Wout Janssens, Harry Buyl,
Marcel Bex, Marc Van den Brill
Ook werden enkele foto's van
internet geplukt.

Winterbeheer in de Polder

Van harte welkom op onze activiteiten !

Honden kunnen in ons natuurgebied Hobokense Polder mee aan de leiband, maar kunnen niet mee bij andere activiteiten.

 Kostendelend vervoer (5 eurocent/km wordt op de afspraakplaats georganiseerd)

 Kindvriendelijke tocht

 Wandelingen begeleid door VMPA-gidsen, ook aangekondigd in de VMPA-kalender

 Voor deze activiteiten dient ingeschreven te worden

Winterkoning

Zaterdag 14 januari 2006 om 10 uur

Natuurbeheer in de Hobokense Polder

Info: Danny Jonckheere, 03/828 64 03 of Wim Mertens, 03/216 93 62

In de winterperiode wordt er elke maand in het weekend een beheersdag georganiseerd in ons natuurgebied. Maaien, kappen van wilgen, onderhoud van de wandelpaden, sluikstort verwijderen, ... Vele handen maken het werk lichter en hoe meer volk, hoe fijner de

sfeer! Dus kom eens af op één van onze werkdagen tussen 10 en 16 u. Blijf je een hele dag: breng dan je picknick mee.

Ook halve daghulp is nuttig!

Bel even naar Wim of Danny om de afspraakplaats te kennen.

Zondag 15 januari 2006 om 8.30 uur

Waterwildtellingen in de Polder en langs de Schelde

Info: André Van Langenhove, 03/288 00 81

Intussen zijn er al drie tellingen gebeurd in oktober, november en december. De resultaten van oktober en november kan je verder in Polder.blad lezen.

Maar ook in januari, februari en maart worden de watervogels geteld. Een ideale manier om meer te leren

over de watervogels die in de winter in onze omgeving voorkomen.

Praktisch:

Afspraakplaats: Scheldelei aan vijver van Polderstad. Er wordt geteld van 8.30 u tot 12.30 u.

Er wordt ook geteld op **zaterdagen 18 februari en 18 maart.**

Dinsdag 17 januari 2006 om 19.30 uur

Start korte cursus: Vogels in de tuin

Lesgever: Koen Leysen

Info: Ria Thys, 03/289 73 66, ria.thys@telenet.be

Deze cursus kadert in het winterproject: Vogels voeren en beloeren

Meer info en **inschrijvingsmodaliteiten** vind je op blz. 8

Zaterdag 4 februari 2006 om 9.30 uur

Telweekend Vogels voeren en beloeren

Gids: Danny Jonckheere

Info: Ria Thys, 03/289 73 66 - ria.thys@telenet.be

Met extra aandacht naar de vogels in de tuin kijken loont echt de moeite. Natuurpunt is erg geïnteresseerd in de aantallen en soorten vogels in je tuin. Voor de 6de opeenvolgende winter verzamelen we waarnemingen van vogels die de voederplaatsen bezoeken. Dit kan je de hele winter door doen. Heb je een tuin of terras en je voedert vogels, dan moet je slechts even de tijd nemen om naar de voedertafel te kijken en per soort het maximale aantal te noteren.

wie het wenst enkele tuinen bezoeken in Polderstad en in de omgeving. We nemen uiteraard telformulieren mee en leggen je uit hoe je kan noteren.

Deze uitstap is tevens de praktijkles van de cursus "Vogels in de tuin", maar iedereen is welkom, ook de niet-cursisten!

Praktisch:

Afspraak om 9.30 u aan zaal De Schorren, Graspolderlaan te Hoboken. Einde voorzien om 12.30 u. Meebrengen: laarzen, warme kledij, papier en pen, verrekijker. Wij brengen telformulieren mee.

Maar op 4 en 5 februari is het nationaal telweekend, dan wordt er zowel in Vlaanderen als in Wallonië geteld. Dankzij deze tellingen krijgen we een goed idee over hoe de vogelpopulatie in een gemiddelde Vlaamse en Waalse tuin eruit ziet. Zaterdag 4 februari gaan we met al

Maandelijkse telformulieren te downloaden op onze website: www.hobokensepolder.be of aan te vragen op bovenstaand telefoonnummer of mailadres.

Zondag 5 februari 2006 om 8.45 uur
Brabantse Wal en Markiezaatsmeer
(nabij Bergen op Zoom)

Gids: Danny Jonckheere

Info: Danielle Van Nieuwenhuysse, 03/830 14 98 (op werkdagen na 19 u)

In de voormiddag gaan we voornamelijk vogeltjes kijken. Afhankelijk van nog een laatste voorbereiding in 2006 zal dit worden: ofwel de Bergsediepsuis ofwel de Zoomplaat in Bergen op Zoom.

Aansluitend gaan we naar de vogelkijkhut aan de Kraaienberg. We laten de wagens achter op de parking aan de Kraaienberg en wandelen een kleine kilometer door een weidegebied met IJslandse paarden (begrasde schor), een onbegrasde schor en langs een wilgen- en berkenbosje voorbij een prachtige rietkraag waar we in november een hele troep baardmannetjes konden bewonderen. Vanuit de vogelkijkhut de Hildernissehut hebben we een mooi uitzicht van 180 graden op het Markiezaatsmeer en de Grote Kwelplas. Wie weet, zien we lepelaars, kleine zwaan, zwarte zwaan, blauwe kiekendief .. laat het ons hopen. Hopelijk is koning winter echt gearriveerd en kunnen we veel vrienden uit het Noorden bewonderen.

Na de picknick in het Bezoekerscentrum van de Kraaienberg en voor wie wil een kleine beklimming van de uitkijktoren, maken we een rustige landschapswandeling van een 9 km door een stukje Brabantse

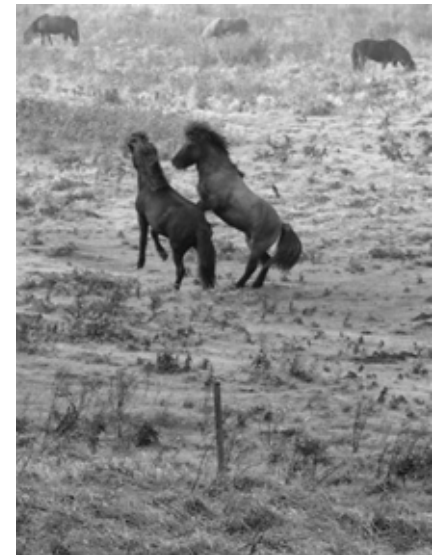
Wal en het domein Mattenburgh. De Brabantse Wal is een mooi landschap. Als pareltjes aan een ketting liggen er de Leemberg, de Maareberg, de Koepel, de Kraaienberg, de Spinolaberg en de Kijkuit. Samen vormen ze een steilrand, een aardkundig monument. Aan de oostkant van deze rand liggen hoge zandgronden met bossen, heide, duinen, vennen en kleinschalige akkers. Aan de westkant, de laagte, liggen polders met oude dijken, kreken en uitgestrekte akkers.

Praktisch:

Vertrek met eigen wagens (kostendelend vervoer) op de parking van de Kioskplaats in Hoboken om 8.45 u. Terug in Hoboken rond 18 u. Vooraf **telefonisch aanmelden** op bovenstaand nummer en dit **uiterlijk vrijdag 3 februari**. Het bezoekerscentrum gaat uitzonderlijk en speciaal voor onze afdeling voor stoelen en tafeltjes zorgen, zodat we daar onze picknick kunnen verorberen. Koffie, thee en soep zullen voor ons worden gereedgemaakt.

Verder documentatiemateriaal over het gebied kunt u in het bezoekerscentrum bekomen.

Meenemen: picknick, wandelschoenen die tegen slijk kunnen, verrekijker, vogelgids. Eventueel telescoop voor 's ochtends.

Zondag 12 februari 2006 om 10 uur
Natuurbeheer in de Hobokense Polder

Info: Danny Jonckheere, 03/828 64 03 of Wim Mertens, 03/216 93 62

Meer info: zie kalender 14 januari

Zaterdag 18 februari 2006 om 20 uur

Gezellig samenzijn en algemene vergadering van onze vzw
Een fotoreis door het Afrikaanse Botswana door Harry Buyl

Organisatie: de bestuursploeg

Info: Danny Jonckheere, 03/828 64 03

Moet een algemene vergadering van een vzw saai zijn? Helemaal niet. We maken er een gezellige avond van. Uiteraard zijn er wat verplichte

nummertjes zoals de jaarrekening en begroting. Maar dank zij moderne technieken maken we er een mooie voorstelling van. Het jaaroverzicht

2005 zal je gepresenteerd worden in de vorm van een becommentarieerde (computer)-diashow. 2005 is een sterk jaar geweest met kleurrijke activiteiten. Onze fotografen lieten zich van hun beste kant zien. We willen ook ons bestuur versterken. Ben je kandidaat bestuurslid, geef dan je naam door aan Danny Jonckheere.

Nadien zal Harry Buyl ons vergasten op een prachtige diareeks van zijn reis door Botswana in Afrika. Traditioneel zorgt onze trouwe kookploeg voor hapjes en drankjes. **Praktisch:** Afspraak om 20 u in De Schorren, Graspolderlaan (Polderstad), Hoboken. Inkom en hapjes gratis. Voor meer inlichtingen: zie verder in Polder.blad.

Zaterdag 11 maart 2006 om 10 uur

Natuurbeheer in de Hobokense Polder

Info: Danny Jonckheere, 03/828 64 03 of Wim Mertens, 03/216 93 62

Meer info: zie kalender 14 januari

Zondag 19 maart 2006 om 9.30 uur

Lentewandeling in de Hobokense Polder

Gidsen: Gilbert Van Ael en Michel van Megroot

Info: Annie Vandeweyer - Van Zwieten, 03/828 37 60

Met het begin van de lente starten we ook weer met de maandelijkse wandelingen in de Hobokense Polder. Tijd dus om te kijken naar de voorjaarsbloei, de bloei van wilgen en andere bomen, tijd ook om de eerste zangertjes te beluisteren die terug zijn van weggeweest en

voornamelijk om te genieten van een fijne wandeling samen met mensen die van de natuur houden. **Praktisch:** Afspraak aan station Hoboken-Polder, einde Berkenrodelei om 9.30 u. Einde omstreeks 12.30 u. Meebrengen: laarzen en verrekijker.

Woensdag 22 maart 2006 om 20 uur

Gespreksavond: Energie besparen met een beperkt budget

Gast spreker van VIBE (Vlaams Instituut voor Bio-Ecologisch bouwen en wonen vzw)

Info: Wim Mertens, 03/216 93 62

Hoeveel energie kan je besparen met 10, 100, 1.000 en 10.000 euro? Energie besparen betekent geld besparen. Tijdens deze voordracht gaan we in op een aantal zeer concrete ingrepen die iedereen thuis kan uitvoeren, ook zonder zware investeringen of verbouwingen. We leggen praktijkgericht uit hoeveel

je kan besparen met een klein (100 euro), middelgroot (1.000 euro) of groot (10.000 euro) budget. Wat kan je met dat geld doen en hoeveel bespaar je ermee? Spaarlampen, radiatorfolie, thermostatische radiatorcransen, verbeterd dubbel glas, zonneboilers, isolatie, hoogrendementsketels...

Pinksterbloem

Het komt allemaal aan bod. Ten slotte gaan we ook in op het belastingvoordeel en de subsidie-mogelijkheden voor energie besparende maatregelen.

Praktisch: Afspraak om 20 uur in zaal De Schorren, Graspolderlaan (Polderstad) Hoboken. Einde voorzien omstreeks 22 uur.

Zondag 9 april 2006 om 8 uur:

Voorjaarsflora Steenputbeek, Hallerbos en Braine-Le-Château

Gids en info: Frans Thys, 03/830 20 51

April, de natuur herleeft. De vogels, weerkerende zomergasten inclusief, fluiten nu volop, maar vooral... in en om onze bossen krijgen we bloeiende tapijten speenkruid, bosanemoon, boshyacint en dergelijke meer. Een lust voor het oog! Tijd om erop uit te trekken. Als het weder

wat meewil, wordt dit een dag om van te snoepen.

Voor de middag bezoeken we als voorgerecht het valleitje van de Steenputbeek, nabij Dworp. Natuurpunt bezit daar 11 hectare grasland en eikenbos langsheen één van de

zuiverste Vlaamse beken. In de Steenputbeek, ontspringend in het Hallerbos, komen twee van onze meest zeldzame vissoorten voor: beekprik en rivierdonderpad. Ook geologisch is dit een interessante beek, doordat kwartsiet, een primair gesteente, er dagzoomt.

Hoofdgerecht van de voormiddag wordt de wandeling door het Hallerbos, gekend om zijn uitgestrekte velden boshyacint. Rond 10 april beginnen deze volop te bloeien, maar uiteraard mogen we meer verwachten: onder meer slanke sleutelbloem, éénbes, goudveil en bosbingelkruid kruisen zeer waarschijnlijk ons pad. Hoewel het thema van deze dag 'voorjaarsbloei'ers' noemt, schenken we ook aandacht aan typische bosvogels. Mits wat geluk ontmoeten we zeker boomklever en grote bonte specht. Op de middag rijden we slechts enkele kilometers verder om in een typische herberg onze picknick te verorberen en 's namiddags de omgeving te verkennen, die geschaagd zit op de taalgrens van Vlaams en Waals Brabant tussen Lembeek, Braine-le-Château (Kasteelbrakel) en Ittre. Aan bossen hier geen gebrek: Lembeekbos, Bois de Clabecq, Bois du Bailli, Bois du Chapitre, Bois d'Apecheau e.a., in een licht heuvelend landschap alle omgeven met weiden en velden en hier en daar zelfs enkele hectaren natuurreservaat (l'Ermitage, Bruyère Mathias, Réserve Darquenne). Teveel om op één namiddag te bezoeken. We zoeken hier het meest interessante uit en zorgen er alvast voor niet enkel bos te bewan-

delen, maar ook te kunnen genieten van het visueel mooie landschap en de dagprooivogels die daar eventueel rondfladderen.

Praktisch:

Vertrek om 8.00 u in Hoboken, Kioskplaats (hoek Kapelstraat) met eigen wagens (kostendelend samenrijden, 5 eurocent/km, dwz ong. 6 euro/persoon). Aansluiten mogelijk (mits gids te verwittigen) om 9.00 u kerk Dworp (voor leden van buiten onze afdeling). Aansluiten voor het namiddaggedeelte is mogelijk mits vooraf af te spreken met de gids. Meenemen: picknick, laarzen of wandelschoenen die tegen slijk kunnen, verrekijker, flora, vogelgids. Terug in Hoboken rond 19.00 u. Wandelafstand: ongeveer 15 km.

Voorinschrijven verplicht! Om iedereen de mogelijkheid te geven mee te gaan, ook degenen die geen auto hebben en moeilijk Hoboken om 8.00 u kunnen bereiken, vragen wij alle deelnemers ons te verwittigen voor donderdag 6 april (Frans Thys, tel. 03/830 20 51 tijdens weekdagen). Wij zorgen dan dat wie niet in Hoboken kan geraken, op een haalbare plaats wordt opgepikt. Aan iedere aanwezige (uitgezonderd kinderen) wordt 1 euro deelnamekosten gevraagd, de dag zelf te voldoen aan de gids.

Hallerbos

Boshyacint

Bois du Chapitre

Lente in de Polder

Zondag 16 april 2006 om 14 uur

Paaslentewandeling in de Hobokense Polder

Gidsen: Luk Smets en Michel van Megroot

Info: Annie Vandeweyer - Van Zwieten, 03/828 37 60

Paasdag! Een prachtig moment om kennis te maken met de eerste voorjaarsbloei'ers. Ook de watervogels worden heel actief en slaan aan het broeden. Eveneens een 'must' om naar uit te kijken, is een ontmoeting met onze paardjes en koeien, die reeds enkele jaren in de Hobokense Polder staan te grazen.

Zij helpen ons met het beheren van een stukje van ons reservaat.

Praktisch:

Afspraak aan station Hoboken-Polder, einde Berkenrodelei om 14.00 u. Einde wandeling omstreeks 17.00 u.

Meebrengen: laarzen, verrekijker, vogel- en/of plantengids.

Zondag 16 april 2006 om 14 uur

Kinderactiviteit: Paaspeurtocht: Op zoek naar vogels en bloemetjes

Gids en info: Ria thys, 03/289 73 66, ria.thys@telenet.be

Gelijktijdig met de wandeling voor de "grote mensen" kunnen ook de kinderen op stap voor een wandeling op kinderniveau.

Maar ook kinderen, waarvan de ouders spijtig genoeg niet mee kunnen op de paaslentewandeling, die hierboven staat aangekondigd,

zijn heel hartelijk welkom. Enige voorwaarde: tussen 6 en 12 jaar jong zijn! Zelfde afspraakplaats en -tijd als de volwassenenwandeling.

Zondag 23 april 2006 om 8 uur

Bezoek aan de Grensmaas

Gids: Marcel Bex

Organisatie: Luk Smets, luk.smets@telenet.be - tel. 03/289 73 66

Vandaag maken we een uitstap naar de Grensmaas. Dit is het gedeelte van de Maas, dat de grens vormt tussen Nederlands en Belgisch Limburg. Door het groot verval is de Maas hier onbevaarbaar voor schepen en daardoor gespaard gebleven van rechttrekking. Daardoor is de Grensmaas een uniek landschapselement gebleven, gekenmerkt door een natuurlijke loop met mooie meanders, stroomversnellingen, holle en bolle oevers, grindbanken en eilanden.

In de voormiddag maken we een wandeling in Maasbeemder Greend. Dit is het noordelijk deel van de Uiterwaard Maaswinkel, een natuurlijk overstromingsgebied van de Maas. Het is een voormalige grind-groef met een oppervlakte van bijna 40 ha. Enkele jaren geleden is het aangekocht door Natuurpunt. Hier is de wieg van onze Konikpaarden, die ingezet worden in de Hobokense Polder. Op de website van Natuurpunt vind je meer informatie onder natuurgebieden Limburg nummer 34.

's Middags picknick in een plaatselijk cafeetje. In de namiddag gaan we even over de grens naar het Bunderbos van Elsloo. Dit hellingbos is bekend om de voorjaarsbloeiers. Je vindt er bosanemoon, gele anemoon, dotterbloem, slanke sleutelbloem, paarbladig goudveil, muskuskruid, dagkoekoeksbloem, éénbes, daslook, witte klaverzuring, gevlekte aronskelk, bosviooltje, salomonszegel, keverorchis, reuzenpaardenstaart...

Onze gids is Marcel Bex, natuurgids en natuurfotograaf.

Praktisch:

Vertrek om 8 u op de Kioskplaats te Hoboken **per autocar**. Meebrengen: verrekijker, fototoestel, waterdicht schoeisel, picknick, drank is te koop. Inschrijven **door storting op onze rekening (zie blz 2) van 13 euro per persoon, halve prijs voor kinderen tot en met 15 jaar**. Vermeld "Grensmaas" + aantal volwassenen + aantal kinderen.

Terug in Hoboken omstreeks 19 u.

Grensmaas

Boomkikker
Foto: Marcel Bex

Pimpelmezen aan vetbol

Roodborstje in de winter

Cursus: Vogels in de tuin !

Interesse in een korte basiscursus? Snel inschrijven dan!

We starten met twee **theorielessen**:
Les 1: Tuinvogels doorheen het jaar. Er zal aandacht geschonken worden aan nestkasten, beplanting e.d.
Les 2: Wintervoeding, resultaten voeren en beloeren, geïllustreerd met video waarin de winterse tuinvogels worden voorgesteld. Koen Leysen van Natuurpunt Educatie is de lesgever.

Deze theorielessen gaan door op **dinsdag 17 en dinsdag 31 januari 2006 van 19.30 u tot 22.30 u in zaal De Schorren, Graspolderlaan 32 2660 Hoboken**.

Meebrengen: papier en pen

Op **zaterdag 4 februari is er een praktijkles van 9.30 u tot 12.30 u**:

we bezoeken enkele tuinen en nemen tevens deel aan het weekend Vogels voeren en beloeren. Afspraakplaats: eveneens aan zaal De Schorren
Meebrengen: laarzen, warme kledij, papier en pen, verrekijker.

De driedelige lessenreeks kost **12 euro voor leden en 15 euro voor niet-leden. Te storten op rek. 979-6399607-37 van Natuurpunt Hobokense Polder met mededeling: "Cursus Vogels in de tuin"** In de deelnameprijs zijn 2 consumpties per theorieavond en een syllabus inbegrepen.

Voor elke deelnemer is er bovendien een leuk "vogelpresentje".

Cursusverantwoordelijke: Ria Thys, 03/289 73 66 - ria.thys@telenet.be

Afdelingsweekend in Noord-Holland

Pinksterweekend van 3 juni tot 5 juni 2006

Gids: Wim Mertens

Organisatie: Luk en Ria Smets-Thys

Noord-Holland, de bloembollenprovincie van Nederland, is een dichtbevolkt gebied (2,6 miljoen inwoners, 972 inwoners per km²) met meerdere grote steden als Amsterdam, Haarlem, IJmuiden en Alkmaar. Maar naast bebouwing, industrie en landbouw vind je er ook vele, uitzonderlijke natuurgebieden. Denk maar aan het Naardermeer, de Ankeveense plassen of het Zwanenwater.

Net als Zeeland wordt Noord-Holland bijna geheel omringd door water met een totale kustlijn van 260 km (Noordzee en Waddenzee). Alleen aan de zuidkant wordt de provincie niet begrensd door strand en dijken. Het landschap bestaat voornamelijk uit duinen en polders met ca. 20.000 km sloten.

De prachtige en zeer uitgestrekte duinen beslaan een oppervlakte van ca. 16.000 ha. Ter vergelijking: in Vlaanderen nemen strand en duinen samen 4.860 ha in. De duinen danken hun behoud grotendeels aan hun zoet grondwater, het drinkwaterreservoir voor de rest van de provincie. Drinkwatermaatschappijen zijn in Noord-Holland, naast de vereniging Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer, dan ook de belangrijkste

Jisper

beheerders van duingebieden. In de polders vinden we andere typische Nederlandse natuurlandschappen: weidevogelgebieden en uitgestrekte water- en moerasgebieden.

Tijdens dit weekend gaan we in de eerste plaats de duinen verkennen. Van zuid naar noord bezoeken we de Amsterdamse Waterleidingsduinen, het nationaal park Zuid-Kennemerland, het Noordhollands duinreservaat, het Schoorlse duin en het Zwanenwater. In het zuiden zijn de duinen kalkrijk in het noorden zuur en kalkarm. Dit brengt een grote variatie aan vegetatietypen en zeldzame plantensoorten met zich mee, een waar paradijs voor vlinders en vogels. Wedden dat u na drie dagen nog lang niet uitgekeken bent?

Maar omdat overdaad toch schaadt, steken we er een middag weidevogelgebied tussen met een bezoek

aan het 'Wormer- en Jisperveld'. Kieviten, grutto's, tureluurs en kemphanen zullen ons verwelkomen op de bootexcursie.

Praktisch

We reizen met gehuurde minibuses. Het maximaal aantal deelnemers is 24. Snel inschrijven is de boodschap. **Inschrijvingen worden op 20 februari afgesloten.**

We vertrekken zaterdag 3 juni 's morgens vroeg op de Kioskplaats in Hoboken. Terugkomst: 5 juni 's avonds. We verblijven in Hotel Bergen te Bergen op tweepersoonskamers. Een redelijke wandelconditie (ca. 15 km/dag) is vereist.

We organiseren dit weekend volgens het principe van gedeelde kosten. Richtprijs is 190 euro per persoon. **Inschrijven door overschrijving van een voorschot van 50 euro per persoon** op onze rekening (zie blz 2) met mededeling "Noord-Holland". Info: 03/289 73 66

De deelnemers krijgen enkele weken voor het vertrek een uitgebreide briefing met juiste vertrek- en terugkomsturen, een overzicht van de geplande wandelingen, en alle nodige praktische informatie.

Algemene vergadering Hobokense Polder vzw Zaterdag 18 februari 2006

Op 18 februari 2006 gaat de jaarlijkse algemene vergadering van onze vzw door. Al onze leden zijn hierop uitgenodigd. Ieder Natuurpuntlid van onze afdeling is immers statutair toegetreden lid van onze vzw. Onze vereniging heeft echter ook stemgerechtigde leden nodig. De drempel om stemgerechtigd lid te worden ligt echt niet hoog. Stuur een briefje of mailtje aan onze voorzitter met je kandidatuur. Enige voorwaarden om aanvaard te worden is dat je lid bent.

Agenda

- Aanvaarding van nieuwe stemgerechtigde leden, eventueel ontslagen van stemgerechtigde leden
- Jaaroverzicht 2005 aan de hand van een diashow
- Financieel verslag 2005
- Begroting 2006

- Jaarvoorblik 2006
- Verkiezing nieuwe bestuursleden. Wij zijn dringend op zoek naar een secretaris. Voel je je geroepen onze bestuursploeg te versterken, aarzel dan niet je naam op te geven aan Danny Jonckheere.
- Verkiezing vertegenwoordigers bij Natuurpunt vzw. Onze vzw is een plaatselijke afdeling van Natuurpunt vzw. Dat geeft ons het recht om 4 afgevaardigden aan te duiden die ons op de algemene vergadering van deze vzw vertegenwoordigen.
- Rondvraag

Na het "officiële" gedeelte van de avond zal **Harry Buyl** ons vergasten op een **diareeks over Botswana**. Afrika, zoals het ooit geweest moet zijn; een introductie tot de natuurschouw van Botswana.

Een land in zuidelijk Afrika dat om economische redenen verkoos zijn natuur te beschermen, een voorbeeld voor velen?

We verkennen en beleven de droge Kalahari tot de moerassen van de Okavango delta.

Olifanten in Botswana

Onze kookploeg zal ons traditioneel verwennen met hapjes en drankjes.

(voor praktische schikkingen zie kalender 18 februari)

Onze boreling heeft een naam! ... Polder.blad ...

In ons eerste nummer deden we een oproep om mee te denken over een naam voor ons nieuw afdelings-tijdschrift.

We kregen van meerdere mensen heel wat voorstellen binnen. De keuze viel uiteindelijk op **Polder.blad**. Dankjewel aan iedereen die een voorstel heeft ingediend. Intussen kregen we vele positieve reacties op het eerste nummer. We hopen dat we ook in de toekomst aan je verwachtingen kunnen beantwoorden. We doen ons best. Beloofd!

In dit nummer van Polder.blad kunnen we je alvast twee nieuwe rubrieken voorstellen:

- In de schijnwerper ... We zullen telkens een ander facet van onze afdeling extra in het licht van de "schijnwerper" plaatsen. Deze keer stellen we je onze **Goudklompjes** voor.
- Wette da ... Een ideeetje van Godelieve en André Van Langenhove-Geubels. Leuke nieuwtjes en vaak kleine "geintjes" uit onze afdeling. Iedere inbreng is welkom!

Volgende leden gaven een voorstel tot naamgeving door:

An Van Gorp, Frans Thys, Franz Van Leeckwijck, Josee De Ridder, Jules Moens, Ria Thys, Staf Toussaint, Theo Verschueren, Yoke Rooze

Zij hadden volgende ideeetjes: Aqua silva, De Iepelaar, De wandelaar, Groen Nelloke, Hobold/Hopold, Klapekster, Nello en zijn polder, Olla vogala, Ons bos, Polder.blad, Poldergans, Polderletters, Poldernello, Polderschilder, Tatergans, Whop-pe-ke

... we smullen suikerbonen op 18 februari !

Polder.flits

Niet alleen ons tijdschrift kreeg een nieuwe naam. Voortaan zullen de snelberichten "**Polder.flits**" heten. Deze zullen je via email op de hoogte brengen van dringende berichten, je nog even herinneren aan een komende activiteit of wijzen

op belangrijke aanvullingen van onze website. Polder.flits is geheel gratis voor leden en niet-leden.

Geef je emailadres door aan flits@hobokensepolder.be

*Even vuurwerk nog;
kraakt fusee van bloedrood blad.
Straks kale takken.*

Marina Bruelemans

Nachtvlinderwaarnemingen Hobokense Polder 2005 Toon Verbruggen

Tussen 1975 en 1996 werden door Guido De Prins van de Vlaamse Vereniging voor Entomologie op de Hobokense Polder 234 soorten nachtvlinders waargenomen. In 2004 startte Guido de waarnemingen opnieuw en nam 37 nieuwe soorten waar. De waarnemingen bevestigden de verbossing van het gebied, maar nog steeds behouden we enkele zeldzamere rietsoorten. In 2005 kwamen er nog eens 31 nieuwe soorten bij.

Toch steeds een sensatie wanneer je een Denmenpijlstaart, een zeer mobiele zwerver, op je lichtval hoort aanzoemen:

Deze lijst met het aantal waargenomen exemplaren vind je hieronder. Dit brengt het totale aantal soorten dat in de Hobokense Polder werd waargenomen op 302 soorten! Meest opvallende bezoekers waren 2 nieuwe Sphingidae: de dennenpijlstaart (*Sphinx pinastri*) en de lindenpijlstaart (*Mimas tiliae*). Ook de prachtige luipaardmot (*Zeuzera pyrina*) liet zich voor de eerste maal bewonderen.

Het totale aantal soorten dat in de provincie Antwerpen werd waargenomen, bedraagt 651. Volgend jaar zijn we vast van plan om weer andere plekken te verkennen, waaronder de Scheldedijk. Hopelijk zullen we daar meer trekvlinders tegenkomen, die immers de grote waterlopen volgen. De onderstaande lijst vind je eveneens op www.hobokensepolder.be/soorten_vlinders_vlinderwaarnemingen.htm, waar je afbeeldingen kan aanklikken.

LIMACODIDAE (Slakrupsvlinders)

Apoda limacodes Hfn. 6

COSSIDAE (Houtboorders)

Zeuzera pyrina L. 2

SPHINGIDAE (Pijlstaartvlinders)

Mimas tiliae L. 1

Sphinx pinastri L. 1

DREPANIDAE (Eenstaarten)

Watsonalla binaria Hfn. 1

GEOMETRIDAE (Spanners of Landmeters)

Archiearis parthenias L. 1

Peribatodes secundaria D.&S. 1

Boarmia roboraria D.&S. 1

Hylaea fasciaria L. 1

Scopula nigropunctata Hfn. 1

Idaea emarginata L. 2

Xanthorhoe biriviata Bkh. 1

Thera britannica Turner. 1

Euphyia unangulata Hw. 1

Eupithecia satyrata Hb. 8

GEOMETRIDAE vervolg

Eupithecia virgaureata Dbld. 1

Eupithecia tantillaria Bsdv. 2

Anticollix sparsata Tr. 1

Lobophora halterata Hfn. 5

NOCTUIDAE (Uilen)

Cryphia algae F. 2

Cryphia domestica Hfn. 2

Parascotia fuliginaria L. 1

Chrysodeixis chalcites Esp. 1

Amphipyra berbera Rungs. 2

Dypterygia scabriuscula L. 2

Archanara geminipuncta Hw. 1

Aetheria bicolorata Hfn. 1

Lycophotia porphyrea D.&S. 2

NOLIDAE (Visstaartjes)

Nola aerugula Hb. 3

ARCTIIDAE (Beervlinders)

Pelosia muscerda Hfn. 1

Eilema depressa Esp. 8

Breng je oude schoenen naar Schoenen Torfs en steun zo onze Hobokense Polder !!!

Wist je dat 'oude' schoenen meestal nog bruikbaar zijn? Toch belanden ze al te vaak in de vuilnisbak na een nieuwe aankoop. Je steunt de natuur door je oude schoenen binnen te brengen bij Schoenen Torfs! Ze worden verkocht aan een recyclagebedrijf. Torfs schenkt de volledige opbrengst van de actie aan Natuurpunt voor de aankoop en het beheer van natuurgebieden!

Draagtassenactie, een draagtas minder is meer natuur!

Bij Schoenen Torfs loopt een draagtassenactie. Als je de papieren(!) draagtas aan de kassa weigert, schenkt Torfs 0,15 euro aan Natuurpunt. Het bedrag wordt meteen in

een spaarpot gestoken ten voordele van de natuur in Vlaanderen! Sinds september 2001 bracht deze actie in Vlaanderen al 42456,69 euro op!

Ook kinderen helpen mee!

Tijdens de winter 2004-2005 namen een 60-tal scholen uit heel Vlaanderen deel aan de actie 'oude schoenen!' Zij werkten de actie uit volgens eigen visie en mogelijkheden. Door schoenen in te zamelen, vormden de leerlingen zich een beeld van de woorden 'recyclage' en 'duurzaamheid'! Bovendien steunden zij daarmee een natuurgebied in de buurt van hun school. De kinderen brachten ruim 11 ton schoenen bijeen!

De Torfswinkel in de Abbijsstraat 22 heeft op deze manier een bedrag van 347,27 euro verzameld. Deze opbrengst is voor ons natuurgebied Hobokense Polder.

Internationale watervogeltellingen

In functie van de **internationale waterwildtellingen** worden de watervogels in de Hobokense Polder en langs de Schelde geteld. Vanaf oktober 2005 tot en met maart 2006 zal men in gans Europa op vastgelegde data één maal per maand alle watervogels tellen. De coördinatie hiervan gebeurt door het IWRB (International Waterfowl Research Bureau).

Deze tellingen vormen tevens een ideaal moment om meer te leren over deze vogels, vandaar dat we dan ook alle geïnteresseerden uitnodigen om mee te komen tellen.

Er wordt nog geteld op:

15 januari, 18 februari en 18 maart 2006

Ben je ook geïnteresseerd om deel te nemen, kom dan tegen 8.30 u naar de Scheldelei (wandelpad naast de vijver van Polderstad) of geef een seintje aan André Van Langenhove (tel. 03/288 00 81 na 18.00 u). Einde tellingen omstreeks 12.30 u.

Om een idee te geven van wat er in het najaar van 2005 al geteld werd, kan je hiernaast een **tabel met de waarnemingen van oktober en november 2005** terugvinden.

Resultaten watervogeltellingen 15 oktober en 13 november

Waarnemers	15/10 AVL, DJ, WM, MT	13/11 AVL	Waarnemers	15/10 AVL, DJ, WM, MT	13/11 AVL
Aalscholver	9	4	Pijlstaart	4	
Bergeend	3	2	Stormmeeuw	1	2
Blaauwe reiger	6	3	Tafeleend	1	
Canadese gans	102		Waterhoen	3	
Grote zilverreiger		2	Watersnip	5	
Kievit	157	120	Wilde eend	39	11
Kleine mantel	1		Wintertaling	179	117
Kokmeeuw	572	498	Witgatje	4	
Krakeend	12	2	Zilvermeeuw	6	3
Meerkoet	20	6			
Nijlgans	9		Eindtotaal	1130	773

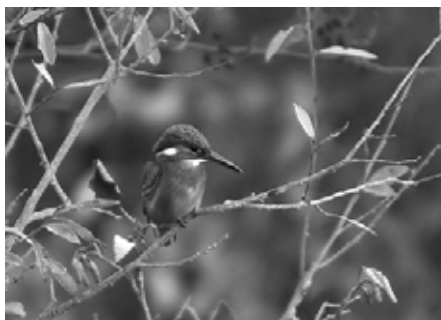
Vogelwaarnemingen in de Hobokense Polder van 1 augustus tot en met 15 december 2005

Tijdens het droge najaar daalde het waterpeil in de plassen verder. Enkel in het Broekskot bleef nog een beetje water staan. Door de lage waterpeilen pleisterden bijzonder weinig watervogels in de Hobokense Polder. Zelfs op de Schelde werden tijdens de Internationale Waterwildtellingen in oktober en november zeer weinig eenden geteld (minder dan 200 wintertalingen en nog geen 50 wilde eenden!). De resultaten kan je hierboven vinden. Dit jaar tellen we voor het eerst de meeuwen mee. Gelukkig maar of we hadden ons reeds verveeld.

Steltlopers (zoals witgatje, watersnip...) en reigers vinden lage waterpeilen helemaal geen probleem. Ze vinden veel eten op de droogvallende slijkkranden en in het ondiepe water. Net als vorig jaar verbleef de grote zilverreiger voor

langere tijd op het Broekskot (tot 2 exemplaren) met prachtige waarnemingen vanuit de kijkhut. Deze mediterrane soort broedt reeds meerdere jaren in Nederland (Oostvaardersplassen) en wordt de laatste jaren meer en meer waargenomen in onze streken. Vorig jaar telde men in Nederland op slaappleaatsen van deze soort meer dan 500 exemplaren.

(<http://www.sovon.nl/pdf/>

IJsvogel

Foto: Marc Van den Bril

watervogeltellingen_200502.pdf). In de winterperiode let je in de Hobokense Polder best op de zangvogeltjes. Er zitten momenteel reeds vele goudhaantjes, putters, sijsjes en koperwieken. Ze zijn wat moeilijker te vinden maar het zoeken waard. Als het water terug stijgt, verwachten we terug vele eenden.

Aalscholver: kan je regelmatig overvliegend (soms grote groepen) waarnemen, maar ook vissend op het Broekskot (3 ex op 1/08/05 (MT), 1 ex. 18/09/05 (DJ)) of op de Schelde (zie watervogeltellingen).

Blaauwe reiger: dagelijkse gast op het Broekskot en andere plassen (als er water in staat): 2 ex. 20/10/05 (AVL), 4 ex. 31/10 (AD), 1 ex. 12/12/05 (WM).

Grote zilverreiger: heel de maand november kon je één of twee exemplaren van deze prachtige vogel

waarnemen op het Broekskot (meerdere waarnemers: AD, FVL, DJ, MT, WM...).

Lepelaar: laatste waarneming gebeurde op 1 augustus door MT: 16 ex.

Canadese gans: tamelijk grote groepen (30 tot 50 ex) worden overvliegend of op het Broekskot waargenomen ((DJ, ADS, AVL, RT, LS).

Nijlgans: 2 ex op het Broekskot 24/10/05 (AVL).

Krakeend: 2 ex op het Broekskot 18/09/05 (DJ).

Wintertaling: de enige eend die in september min of meer regelmatig in grotere aantallen (35 - 56 ex) op het Broekskot werd waargenomen (DJ, ADS, AVL).

Pijlstaart: twee groepen (5 en 16 ex) vlogen over op 12/12/05 (WM)

Slobeend: 5 ex op het Broekskot 18/09/05 (DJ).

Tafeleend: 8 ex op het Broekskot 23/11/05 (AD).

Sperwer: deze roofvogel kan je elk moment van het jaar zien in de Hobokense Polder: 1 ex op 21/10/05, 25/10/05 (AVL) en 11/12/05 (DJ, WM).

Buizerd: ook deze soort ontbreekt zelden: 1 ex op 20/08/05 (MS), 28/09/05 (DJ), 12/12/05 (WM).

Bruine kiekendief: deze roofvogel is zeldzamer: 1 ex. op 25/10/05 (AVL).

Kievit: tijdens de waterwildtellingen tamelijk veel langs de Schelde (120 - 150 ex), in kleinere aantallen op het

Broekskot: 2 ex op 1/08/05 (MT), 4 op 10/09/05 (DJ, ADS, AVL) en 1 ex op 28/09/05 (DJ).

Groenpootruiter: nog 1 ex op 19/09/05 (DJ).

Witgatje: heel de tijd aanwezig in augustus en september tot 6 ex (MS, DJ, ADS, AVL), nog 1 ex op 12/12/05 (WM).

Watersnip: heel de maand september aanwezig op het Broekskot (tot 7 ex) (DJ, ADS, AVL).

Visdief: 1 ex op het Broekskot op 1/08/05 (MT).

Ransuil: deze nachtvogel is waarschijnlijk altijd aanwezig maar zeer moeilijk waar te nemen: 1 ex op 29/10/05 (AVL).

Ijsvogel: 1 ex op 1/08/05 (MT), 1 ex op 28/09/05 (DJ), 2 ex op 23/11/05 (AD).

Goudhaantje: dit mooie, kleine vogeltje is te zoeken in groepen mezen, maar is zeker niet zeldzaam: 1 ex op 24 en 29/10/05 (AVL), meer dan 10 ex op 12/12 (WM).

Boomkruiper: 1 ex op 29/10/05 (AVL).

Grote zilverreiger
Foto: Marc Van den Bril

Koperwiek: vele exemplaren trokken in oktober over, ook nu heb je kans er te zien: 6 ex op 11/10/05, 20 op 25/10/05 en 39 op 29/10/05.

Putters: sinds begin december foeragerend op de grote kaardenbol in het begrazingsraster (5 ex op 3/12 (ADS), 10 ex 4/12 (DJ, ADS) en 9 ex op 12/12/05 (WM)).

Sijzen hoor je overal rondvliegen, maar ze zitten meestal in zwarte elzen: 50 ex. op 12/12/05 (WM)

Waarnemers:

AD: Andre Driesen, ADS: Ann De Smedt, AVL: André Van Langenhove, DJ: Danny Jonckheere, FVL: Franz Van Leeckwijck, LS: Luk Smets, MS: Mark Snyders, MT: Mon Timmers, RT: Ria Thys, WM: Wim Mertens

Hebt u interessante dieren of planten waargenomen in de Hobokense Polder of elders in Hoboken of op het Kiel (ook Den Brandt-, Nachtegaal- en Middelheimpark)? Geef gerust door aan Wim Mertens (conservator@hobokensepolder.be).

We kregen een **leuke waarneming van Jo Sneppe**, die in nabij de Kristus Koningkerk in Antwerpen 2020 woont. "Ik wou jullie melden dat ik begin oktober tot mijn grote verbazing een **eekhoortje** in mijn tuintje zag! Het stond er ineens en liep dan onder een struik. Hopelijk is het achteraf niet gepakt door de poezen in de buurt!"

Wim Mertens

Zaterdag 14 januari 2006

Projectieavond nieuwe klankdiareksen BVNF

Info bij Luc Van Schoor, 03/353 09 77 of Hilde Vangrunderbeek, 015/32 08 05

De Bond voor Verantwoorde Natuurfotografie (BVNF) neemt je mee door ons eigenste landje en buurlanden tot het Oosten en het Hoge Noorden. Daarbij worden diverse landschappen, fauna en flora met aangepaste muziek en soms ook commentaar op het scherm gebracht.

Een greep uit het aanbod:

Falling in love (geïnspireerd door de herfst.

Tussen 5 en 9 a.m. (sfeeropnamen

op het Groot Schietveld en de Kalmthoutse Heide)

Natuur nabij, een jaar in beweging Bulgarije (onbekende landschappen en gieren)

De kreken van het Meetjesland Zammelsbroek

Kraanvogels: de westroute **Vogels van het noorden**

Afspraak: Kleine zaal van het Cultuurcentrum De Kern te Wilrijk om 20.00 u (dit is in de buurt van de

Copyright Jan Roofthoof

GB op de Bist). Het einde is voorzien omstreeks 22.45 u. Er wordt een kleine bijdrage in de kosten gevraagd.

Slikken en schorren langs de Schelde: Europees beschermd gebied wordt volgestort ... en terug hersteld!

Wim Mertens

Tijdens de watervogeltelling van 15 oktober stelden André, Danny en ik vast dat een deel van de schorren tussen de voormalige scheepswerf (Cockeril) en de jachthaven was opgehoogd bij de inrichtingswerken

voor een nieuwe weg. De slikken en de schorren van Schelde ter hoogte van de Hobokense Polder zijn, net als overal elders langs de rivier, beschermd door de Europese habitatrichtlijn.

Slikken zijn de slijkerige delen langs de Schelde die dagelijks zowel overstromen als droogvallen, maar waarop geen planten groeien. Iets hoger op de oever bevinden zich de met planten begroeide schorren die regelmatig overstromen, de laagste delen bijna dagelijks, de hoogste enkel bij springtij. Langs de Hobokense Polder is de slik- en schorstrook zeer smal. De vegetatie van het schor groeit grotendeels tussen de grote breukstenen van de oeverbescherming. De slikken en schorren worden breder naar het zuiden toe. Bij de jachthaven is de slikstrook 50 m en de schorstrook 20 m breed en is er een inham met een brede rietkraag.

Het gedeelte van de Schelde ter hoogte van Antwerpen wordt gekenmerkt door de overgang van zoet water naar brak (licht zout) water. In deze zone zijn slikken en schorren

bijzonder zeldzaam en moeten de laatste restanten absoluut beschermd worden.

De Habitat- en Vogelrichtlijn-gebieden vormen samen een Europees netwerk van strikt beschermde natuurgebieden, Natura 2000 genoemd. Elke lidstaat verbindt zich er toe deze gebieden in stand te houden en goed te behouden. Slechts om 'dwingende redenen van groot openbaar belang' (bv de uitbreiding van de haven van Antwerpen in

het geval van het Deurganckdok) mogen deze gebieden aangetast worden. Maar zelfs dan moeten ze elders, liefst zo dicht mogelijk in de buurt gecompenseerd worden door creatie van minimaal eenzelfde oppervlakte van hetzelfde habitat. De eigenaar van het perceel waarop de werken worden uitgevoerd, de firma Van De Riet bvba, een aannemer van wegenwerken, heeft een bouwvergunning verkregen voor de aanleg van een weg. Hiertoe moest het terrein geëgaliseerd worden. De aannemer verdeelde de grote bergen grond, waarschijnlijk afkomstig van de ernaast gelegen Aquafin-put, over het gehele perceel (ca. 7 ha). Eigenaardig genoeg loopt de kadastrale grens van dit perceel tot in de Schelde. Hierdoor werd een deel van het internationaal beschermde schor bedolven onder de grond.

Na onze vaststelling heb ik de natuurwachter van de Afdeling Natuur (Ministerie van de Vlaamse Gemeen-

schap) verwittigd. Door zijn gevat optreden werd het terrein een week later bezocht door de bouwpolitie van de stad Antwerpen, het districtshoofd en een wachter van de Dienst Zeeschelde en de natuurwachter zelf. De eigenaar/aannemer werd er op gewezen dat hij een bouw-overtreding had begaan en dat hij daarbij Europees beschermd gebied had vernietigd. Gelukkig ging hij akkoord met het voorstel om het schor in zijn oorspronkelijke toestand te herstellen. Dit werd vastgelegd in een p.v. en werd tegen 21 november 2005 ook uitgevoerd. De opgevoerde grond is verwijderd. Nu is het enkel afwachten hoe de vegetatie zich volgend jaar zal herstellen. Het is erg dat dergelijke bouw-overtredingen nog steeds (kunnen) voorkomen. Toch stemt de elegante oplossing die hier werd gevonden, het efficiënt optreden van de verschillende overheden en de bereidwilligheid van de aannemer ons hoopvol.

Het Meerlenhof te Hoboken gered ?

Toon Verbruggen

Buurtbewoners van de Vogeltjeswijk dreigden met juridische acties tegen de stad, omdat die het domein en kasteel Meerlenhof wilden verkopen aan projectontwikkelaar DFM. Het actiecomité Handen af Vogeltjeswijk eiste dat de site een buurtpark blijft. DFM plande er zes woonblokken met appartementen en twee huizen.

De verkaveling van het kasteel Meerlenhof in Hoboken lijkt voor- goed afgewend. Eind september verbaasde Umicore plots met een bod door het 1,4 hectare groot domein te willen kopen. Het park zou dan openblijven voor het publiek. Projectontwikkelaar DFM uit Kapellen is bereid om zijn bouwplannen op te geven. Nochtans heeft die firma een voorlopige verkoop-overeenkomst met de stad Antwerpen afgesloten voor 1 miljoen euro.

"Voor de buurt is de piste-Umicore de beste oplossing", zegt DFM-zaakvoerder Diederik De Mesel. "Zolang het ons financieel maar geen schade toebrengt."

Hugo Morel, directeur van de Hobokense vestiging: "We waren niet echt op zoek naar dit soort domein. Tot we hoorden over het verzet in de buurt. We drukken met onze fabriek al decennia onze stempel op Hoboken. Door het Meerlenhof te kopen, kunnen we iets voor de gemeenschap doen. Het kasteel zelf zouden we - na de nodige renovatie - kunnen gebruiken als ontvangst- en seminarieruimte. Daarnaast kan het district er evenementen organiseren. Het park blijft in onze visie volledig openbaar."

Het Meerlenhof is niet alleen een van de mooiste historische sites in Hoboken, ook als oud parkje is het biolo-

Eikenpage

Kasteel Meerlenhof: parkzicht

gisch zeer interessant. Zo hebben we daar de eikenpage waargenomen, een prachtig vlindertje van de Blauwtjesfamilie, dat aan de binnenvleugels een schitterende staalblauwe vlek draagt. Dit is de eerste maal in Hoboken. We wisten dat het voorkwam in Fort 7 en hopen vooralsnog ook in Fort 8. De eikenpage leeft immers vooral rond de toppen van grote oude eiken, en die vind je in parken. Het reservaat Hobokense Polder is zelfs nog te jong om zulke eiken te bezitten. Eveneens merkten we een mooie Ginkgo Biloba, weliswaar een uitheemse maar toch interessante parkboom. Hierbij een pluim op de hoed van en dank aan de actievoerders! Laat ons hopen dat alles goed afloopt...

Voor uitgebreide informatie zie ook www.meerlenhof.be

Geneeskrachtige planten in de Hobokense Polder

Terry Mariën

Speenkruid

1. Naamverklaring

1.1. Wetenschappelijke naam: *Ranunculus Ficaria* L.

Ranunculus komt van het Latijn *Rana*, wat kikker betekent.

Verskillende soorten van deze familie groeien in het water en worden bewoond door kikkers.

Ficaria komt van het Latijn *ficus* en betekent vijg.

Het is een verwijzing naar de vorm van de wortelknollen.

L. komt van Carolus Linnaeus (1707 - 1778).

Hij heeft gezorgd voor een ordening van de indeling van de planten.

1.2. Officiële Nederlandse naam: **speenkruid**

De wortelstok bestaat uit speenvormige knolletjes

1.3. Streeknamen:

Kleine gouwe: klein plantje met gele bloem.

Haagboterbloem: komt vooral voor op schaduwrijke plekken en lijkt op de boterbloem.

2. Vindplaats

Speenkruid is een **plaatselijk algemeen** voorkomende plant. Het groeit vooral in vochtige loofbossen, onder struikgewas en in beemden.

3. Beschrijving

3.1. Ranonkelfamilie

Het is moeilijk om van deze familie goede kenmerken op te geven.

De **bladeren** zijn zonder steunblaadjes, maar **met een** meer of minder duidelijke **bladschede**.

De **kelkbladen** zijn dikwijls gekleurd. De **meeldraden** zijn talrijk en in een spiraal om de bloembodem geplaatst. De **stampers** bijna altijd talrijk, meestal in een spiraal op het sterker ontwikkelde middengedeelte van de bloembodem.

Bijna alle Ranunculaceëen zijn min of meer **giftig**.

3.2. Plant

Het is een overblijvende plant (vermenigvuldigt zich met wortel- en okselknolletjes), 10 - 15 cm hoog. De plant heeft glinsterend groene, **hart- of niervormige bladen** waarvan de onderste met **okselknolletjes** in de blad-oksels.

Het is een **voorjaarsplantje** en verschijnt vlak na de dooi en bedekt de grond met een dik tapijt lang voordat de bomen blaadjes krijgen.

De **bloemen** (maart-mei) zijn **heldergeel** en lijken op gouden sterren. Ze hebben 3 kelkblaadjes en meestal 6-12 kroonbladeren. Bij slecht weer blijven de bloemen gesloten, maar zodra de zon schijnt spreiden de kroonblaadjes zich stervormig uit.

3.3. Bestuiving en verspreiding

Wordt door allerlei insecten bezocht. Door de vroege bloeitijd in ongunstige weersomstandigheden en bij gebrek aan insecten blijft de bestuiving van de bloempjes soms uit.

Als de vruchtzetting gering is, weet de plant zich enorm te vermeerderen door de zetmeelrijke **broedknolletjes** die **in de oksels van de bladeren** worden gevormd. Omgekeerd zou de plant bij het ontbreken van die okselknolletjes veel rijpe vruchtjes voortbrengen, die anders zeldzaam zijn.

Ook uit de **wortelknolletjes**, die reservevoedsel bevatten, ontwikkelt zich het speenkruid.

4. Geneeskracht

Speenkruid werkt **bloedzuiverend, pijnstillend en ontstekingsremmend**.

Kruidenthee van de **gedroogde** (!) bloemen tegen huidziekten en als bloedzuiverend middel.

Tegen scheurbuik: bevat veel vitamine C (150 mg in 100 g verse planten).

Toen de zeelui vroeger aan land kwamen, gingen zij bij het begin van de lente op zoek naar het speenkruid en zijn vitaminerijke blaadjes. Men wist toen reeds uit ondervinding dat de saprijke blaadjes een doeltreffend middel waren tegen scheurbuik (te wijten aan een tekort van vitamine C).

Lenteslaatje :

Per kropsla voegt men 2 à 3 eetlepels fijngesneden blaadjes van het speenkruid toe. Ze geven een zuurachtige smaak aan de sla.

!! Gebruik enkel de jonge, zachte blaadjes, geplukt vóór de bloei!!

Gedurende en na de bloei verzamelt zich protoanemonine in de bladeren. Deze bittere, giftige stof veroorzaakt maagirritatie, darm- en nierklachten.

+ **Na het drogen** verliezen ze de irriterende substantie +.

BELANGRIJK: het is NIET de bedoeling dat we deze planten gaan plukken in de Hobokense Polder; enerzijds om ons plantenbestand te vrijwaren, anderzijds omwille van de soms giftige ondergrond (sommige plekken zijn voormalig stort Vandenbossche).

Al deze kruiden zijn te verkrijgen in de natuurvoedingswinkel, of je kan ze zelf kweken.

Wilde hyacint Een lust voor het oog !

Frans Thys

Een opwarmertje voor wie op 9 april met Frans mee op tocht gaat naar het Hallerbos.

De wilde hyacint of boshyacint behoort tot de Liliaceae, een plantenfamilie waarvan in ons land een twintigtal soorten voorkomen. Tot de liliaceae behoren o.a. herfsttijloos, beenbreek, meiklokje, salomonszegel, dalkruid, vogelmelk en éénbes. Ook in onze tuinen maken we dankbaar gebruik van planten die tot deze familie behoren, denk maar aan lelie, tulp, kievitsbloem en druifhyacint. Meestal zijn het erg opvallende planten.

De wilde hyacint treft men vooral aan in bossen, vandaar de Franse naam 'Jacinthe des bois' (boshyacint). De bloemen zijn helder blauw en vanaf de eerste helft van april tot begin mei waar te nemen. Ze zijn naar één zijde gekeerd, een gekromde, zoet geurende tros vormend van 4 tot 20 bloemen, uiteindelijk knikkend, op een kale, onbebladerde stengel van 20 à 25 cm. Geregeld komen witte i.p.v. blauwe bloemen voor.

Vanaf juni verdwijnen de bovengrondse delen van deze plant, die overwintert met een bol. Haast ieder jaar wordt een nieuwe bol gevormd. Het is een soort die op gunstige groeiplaatsen een grote oppervlakte kan innemen. Het areaal (dit is gebied waarin een plant voorkomt) van de wilde hyacint omvat het noordwesten van Spanje, West- en Midden-Frankrijk, België, Nederland, Groot-Brittannië en Ierland. (zie kaart) Duidelijk is dat deze soort niet alleen bos prefereert (vooral eiken-beukenbos met zwak zure humus), maar ook van een zeeklimaat houdt. In ons land is dit duidelijk geregeld te zien. *Endymion non-scriptus* (de Latijnse naam van onze wilde hyacint; wordt ook *Scilla non-scripta*, soms *Hyacinthoides non-scripta* genoemd) komt in België enkel voor aan de westzijde van zowel het

Areaal van de wilde hyacint (*Scilla non-scripta*), naar P. DUPONT.

Maas- als het Brabants plantendistrict, t.t.z. ten westen van een denkbeeldige lijn die Mechelen met Gembloux, Namen en Dinant verbindt. Ten oosten van deze lijn komt de wilde hyacint niet meer voor, omdat de invloed van de zee daar afneemt. Vormt boshyacint nog zeer grote tapijten in het Hallerbos en in iets mindere mate in het

Zoniënwoud (waar door de talrijke beuken de bodem soms te zuur wordt), dan is deze plant niet meer aan te treffen in het nabij gelegen, iets meer continentaal gelegen Meerdaalwoud en Heverleebos (waar de bodem theoretisch nochtans geschikt is).

Nederland, ook vermeld als areaal, is een buitenbeentje. Daar wordt de boshyacint soms massaal aangetroffen in bossen aan de binnenduinrand.

Tegenwoordig wordt echter aangenomen dat het voorkomen van de boshyacint in Nederland niet oorspronkelijk is, maar het daar een soort is die verwilderd en ingeburgerd is. In Nederland is de situatie zeer ingewikkeld, omdat er voor 1900 ook exemplaren aangeplant zijn van *Endymion hispanica*, een nauw verwante soort die in Portugal, Spanje en Noordwest-Afrika inheems is. Deze *Endymion hispanica* is in Nederland eveneens verwilderd en ingeburgerd én kruist daar volop met

Wilde hyacint

Endymion non-scriptum (de Atlas van de Nederlandse flora noemt deze hybride heel toepasselijk kruishyacint).

Uiteraard kan ook bij ons hier en daar wel eens een verwilderd tuin-exemplaar van de wilde hyacint aangetroffen worden, maar de grote populaties die men vindt in het zuidwesten van België, zoals in het Hallerbos, zijn alleszins oorspronkelijk.

Tenslotte, onze inheemse 'wilde' hyacint is niet direct de voorloper van hetgeen wij als hyacint in onze tuinen aanplanten. Deze lelie-achtige stamt af van *Hyacinthus orientalis*.

Zoals de Latijnse naam al aangeeft, moeten we het spreidingsgebied van de stamouder van onze gecultiveerde hyacint in het oosten zoeken, met name in het oostelijk Middellands-Zeegebied en Turkije.

Wette da ...

... je met kar en kruiwagen vol geladen ook plat kan vallen? Vraag het maar eens aan Franz en Gilbert. Duwen, puffen en zweten dat die mannen hebben gedaan. Ze zijn toch heelhuids thuis geraakt

... de Goudklompjes in de Polder naar hartelust bomen mogen zagen, als ze thuis maar niet verder za.....

... het gezegd mag worden: de nieuwe redactie van ons tijdschrift zich inzet met hart en ziel. Het resultaat is hoogstaand. Proficiat, Ria en Luk.

... de Indianenwandeling van juni 2005 een prachtige samenwerking was tussen onze afdeling (toen nog Whop) en de Gezinsbond?

... de dames van de Goudklompjes bij elke thuiskomst het schoeisel van hun mannen grondig controleren. Helaas, ze hebben nog alleen maar zand en hondenpoep gevonden.

... André Driessen op zijn eentje zoveel kalenders aan de man bracht, dat ze bijna uitgeput zijn. ... we hem

Alle weetjes voor deze rubriek - ludiek of ernstig - zijn welkom bij de redactie.

daarvoor eens extra in de bloemetjes willen zetten. Bedankt André.

... we allemaal natuurliefhebbers zijn? We houden het bos proper. Gebruik het aub niet als stortplaats.

... de Goudklompjes met man en macht tweemaal per maand in de polder allerlei snoei-, kap- en maaiwerk uitvoeren. Er nog veel gouden klompjes te wachten staan op nieuwe medewerkers.

... onze secretaris "den beste is" met pen en papier? ...hij het laden van ne remork met 500 kg zand beter aan specialisten kan overlaten? ... hij zelfs niet wist dat den Danny zijn karreken niet geschikt is voor zoveel gewicht? ... hij die twee platte banden dan maar voor eigen rekening moet nemen. Een kwestie van ieder zijne stiel, he Luk.

... de Goudklompjes al dromen van de volgende lekke band, maar dan met een tractorke.

... met al dat zand de Franz in al zijn ijver, bijna in den bak beland is? ...

hij het aan de politie goed heeft moeten uitleggen dat hij werkte voor het goede doel. ... de brave man aanzien werd als sluikstorter? 500 kg zand lossen kan zelfs in de Polder niet ongezien gebeuren, he Franz.

... den Danny er zelfs overuren voor overheeft om eens met zijn mooi koppeken in de gazet te komen? ... ik niet wist dat Danny zo'n ijdel manneken was? ... hij misschien dacht dat het voor de verkiezing van mooiste poldergast was. De jongste wel, maar de knapste?

Poldergast Danny

Behaag..natuurlijk 2005, een actie van Natuurpunt en het district

De resultaten !!!!

Zoals onderstaande grafiek laat zien, kende onze actie dit jaar een beperkte teruggang, maar het succes van Behaag...natuurlijk blijft toch duren. 2814 haagpakketten werden aan de man of vrouw gebracht. De knotwilgpoten vielen terug tot 286. De klimplanten kenden de grootste terugval: 331. In totaal werden ruim 66500 plantjes verkocht.

Al loopt de verkoop wat terug, de belangstelling zeker niet. Bijna alle deelnemende gemeenten beschouwen de actie als een constructief onderdeel van hun groenbeleid. Dit jaar nam ook Wuustwezel deel als afnemer van Wommelgem. Dit was voor die gemeente een proef. De plaatselijke Natuurpuntafdelingen willen dit verder promoten bij de buurgemeenten van Wuustwezel. Zo krijgen we stilaan een gebiedsdekkende actie van Klein-Brabant tot de Nederlandse grens.

De actie betekent financieel een belangrijke ondersteuning voor de Natuurpuntafdelingen, daar de beperkte winstmarge integraal naar hun werking gaat. Deze keert dus weer naar de gemeenschap via de aangeboden service of natuur-aankoopprojecten.

De verkoop van knotwilgpoten is een extra financiële opsteker voor onze natuurbeheerders. Die worden immers uit eigen oogst geleverd.

Behaag...Natuurlijk

Gemeente	Pakketten	Knotwilg	Klimplanten
Aartselaar	100	18	6
Edegem	132	11	56
Hove	105	5	31
Wilrijk	135	8	29
Hemiksem	41		2
Niel	55		0
Schelle	119		3
Boom	25	7	0
Rumst	168	20	10
Bornem	154	54	0
Puurs	118	33	0
Sint-Amands	136	40	13
Willebroek	162		25
Kontich	275	8	40
Boechout	226	5	9
Lint	115	6	15
Mortsel	129	13	10
Borsbeek	53	1	0
Schilde	141		32
Wijnegem	134	2	4
Wommelgem	291	55	46
Totaal	2814	286	331

Onze afdeling zorgde voor de levering van knotwilgpoten in de verdeelpunten van Hoboken/Wilrijk, Edegem en Hove

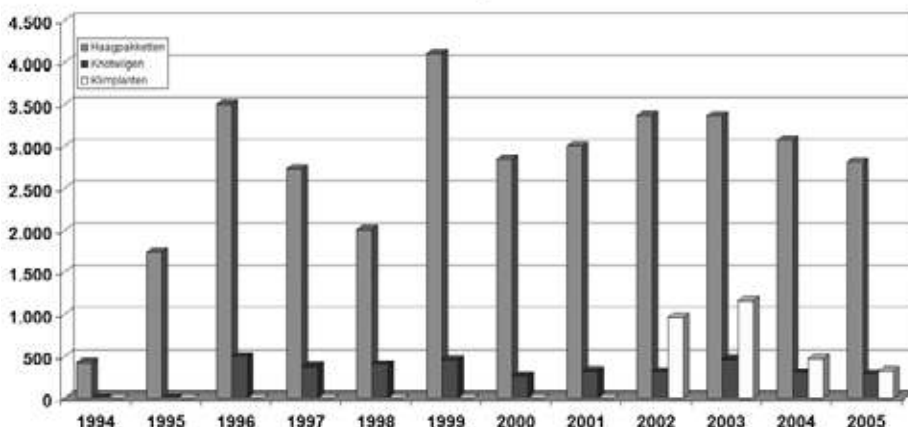
De prima resultaten van de opeenvolgende

Behaag...natuurlijkcampagnes tonen duidelijk aan dat streekeigen hagen opnieuw aanvaard zijn als een prima natuurlijk alternatief voor steriele coniferenhagen, die decennialang steevast een onderdeel waren van zowat alle Vlaamse tuinen.

Met de campagne Behaag...natuurlijk werkt Natuurpunt alvast aan één van de doelstellingen van de vereniging: de herwaardering van kleinschalige natuur, zoals hagen, houtkanten en knotbomen.

We danken de tientallen vrijwilligers en gemeentebeambten die zich samen voor deze actie hebben ingezet. De campagne is voor Natuurpunt een prima middel om blijvende contacten te leggen met actieve en enthousiaste medewerkers van de verschillende gemeentelijke Minaraden, Milieu- en Groendienst van de gemeenten.

Evolutie verkoopresultaten

Vogels voeren en beloeren

Natuurpunt Hobokense Polder doet mee ! En jij ?

In ons vorig tijdschrift vertelden we reeds uitgebreid over het winterproject Vogels voeren en beloeren. Trouwens gezinnen met kinderen maken kans op een fijne beloning (zie Hits voor kids)!

Je kan nog steeds inschrijven voor de korte **cursus Vogels in de tuin** in januari/februari 2006. Info blz. 8. Je kan deelnemen aan de **maandelijks tellingen van tuinvogels**. Meer info zie vorig tijdschrift. Een **waarnemingsformulier** vond je in ons vorig tijdschrift. Bijkomende exemplaren downloaden op onze website www.hobokensepolder.be of telefonisch aanvragen bij Ria Thys, 03/289 73 66. Je kan op dit nummer ook terecht om een **folder** te bekomen met nuttige wetens-

waardigheden om je te ondersteunen bij het tellen.

Neem eens deel aan het **nationaal telweekend op 4 en 5 februari 2006**. Dankzij deze tellingen krijgen we een goed idee over hoe de vogelpopulatie in een gemiddelde Vlaamse tuin eruit ziet. (zie kalender 4 februari)

In onze afdeling bieden we producten te koop aan die aansluiten bij het project Vogels voeren en beloeren: **tuinvogelzoekkaarten en voedertafels**.

Tuinvogelzoekkaart

Een opplooibare geplastificeerde zoekkaart, waarop zowat alle tuinvogels voorkomen. Heel handig en leuk. **Prijs 2 euro**.

Voedertafel

Wens je een voederplaats aan te leggen in je tuin ... dan kan een **voedertafel** van Natuurpunt het ideale vertrekpunt vormen: **een klein model (29x26x23 cm) kost voor leden 10 euro, voor het groot model (40x32x26 cm) betaal je als NP-lid 12,50 euro**

Deze producten kunnen besteld worden bij Luk en Ria Smets-Thys, J. Kennedylaan 22 2630 Aartselaar Tel. 03/289 73 66 - ria.thys@telenet.be Ze worden in Hoboken en Antwerpen 2020 gratis aan huis geleverd ca. 2 à 3 weken na de bestelling. Woon je niet in Hoboken of Antwerpen 2020? Dan dienen we wel verzendingskosten aan te rekenen.

Natuurpunt en Tomson slaan de handen in elkaar

Natuurpunt voert een inzamelingsactie van gebruikte inktpatronen in samenwerking met Tomson BVBA. Met deze actie wil Natuurpunt bijdragen tot een schoner milieu in Vlaanderen en tegelijkertijd fondsen werven voor meer natuur in Vlaanderen. Tomson is een jong bedrijf, gespecialiseerd in het verzamelen en sorteren van gebruikte inktpatronen. Het ingezamelde materiaal wordt maximaal hergebruikt. De inzameling gebeurt via boxen die in het hele land zijn opgesteld in

(computer)winkels, kantoren, bedrijven, ziekenhuizen, enz. De boxen worden regelmatig door Tomson leeggemaakt.

Voor de Hobokense Polder is het verzameldadres: Cdt. Van Laethemstraat 45, 2660 Hoboken bij Danny en Ann Jonckheere.

Minder afval en een flinke financiële steun voor Natuurpunt. Voor elk inktpatroon dat in een Natuurpuntinzamelbox belandt, ontvangt Natuurpunt een commissie van 0,2 euro. De school, het kantoor, het bedrijf, enz. waar zo'n inzamel-

box wordt opgesteld, ontvangt van Tomson een vergoeding van 1 euro per inktpatroon.

De inzameling inktpatronen heeft in Vlaanderen tot nu toe (september 2005) 39853,89 euro opgebracht!

Deze handelaars ondersteunen Natuurpunt Hobokense Polder

Hartelijk dank aan onderstaande handelaars en bedrijven voor de financiële ondersteuning die we van hen krijgen voor de verdere ontwikkeling van ons natuurgebied

Fietsenwinkel Hobobikes bvba, Kapelstraat 137 2660 Hoboken Tel. 03/ 827 58 47
Tuinaanleg Huylebroeck, Jules Pauwelstraat 50/52 2660 Hoboken Tel. 03/830 44 90
Firma Procap, Plastiëken dopjes, Schroeilaan 15 2660 Hoboken Tel. 03/830 40 00
Taverne De Schorren, Graspolderlaan 32 2660 Hoboken Tel. 03/828 49 96
Bvba Javebo, J. Stormstraat 29 2660 Hoboken Tel. 03/827 46 05
Verzekeringen en beleggingen Alert N.V., Kioskplaats 60 2660 Hoboken Tel. 03/827 31 50
Taverne De Zwaan, Statischei 76 2640 Mortsel Tel. 03/440 65 23
Loodgieter De Lauwer, Den Haaglaan 90 2660 Hoboken Tel. 03/825 42 85
Beenhouwerij Van Der Keere, Kapelstraat 39 2660 Hoboken Tel. 03/827 53 01
Uurwerken-juwelen-optiek De Mey, Kioskplaats 81-83 2660 Hoboken Tel. 03/830 21 12
Naturam bij Tony Mertens, Boomsesteenweg 672 2610 Wilrijk Tel. 03/821 03 90
Victor Van den Eede en Zonen, Houtheadel, Oudestraat 101 2660 Hoboken Tel. 03/827 56 84

Gewone pad (*Bufo bufo*)

Ria Thys

De gewone pad is een amfibie uit de familie echte padden of Bufonidae

Kenmerken

De gewone pad is een vrij groot en zwaar gebouwd dier. De mannetjes meten 5 tot 7 cm en de vrouwtjes worden nog iets groter, tot 12 cm. De rug is beige, lichtbruin, grijsbruin of roodbruin gekleurd. De buik is witachtig met een grijze marmerkleur. De ogen zijn koperrood met een horizontale pupil. Achter het oog bevindt er zich een grote oorklier die schuin naar achter loopt.

Levenswijze

De gewone pad bezet een grote variatie aan biotopen: weilanden, akkers, verruigde terreinen, duinen, bos- en heidegebieden, enz. Maar ook volkstuinten, spoorwegbermen, kleiputten, zandgroeven, steenbakkerijen, veldwegels, oude forten, parken, tuinen en zelfs industriegebieden gebruikt ze als foerageergebied.

Als voortplantingsplaats kiezen de gewone padden voor poelen, sloten, grachten, vijvers en kleiputten. In het voortplantingsseizoen (februari-maart-begin april) gaan ze op zoek naar water (paddentrek). Ze leggen daarbij soms grote afstanden af waarbij op de wegen die door de trekroute worden gekruist, veel verkeersslachtoffers vallen. De gewone pad heeft wel een zekere voorkeur voor vrij diepe (0,5 tot 1 m) en grote waterplassen en vooral plaatsen met een verticale vegetatie waaraan ze haar eisnoeren kan

bevestigen.

De legsels zijn zeer gemakkelijk te onderscheiden van die van de bruine kikker. Padden leggen hun eieren af in snoeren, kikkers in klompen. De eisnoeren zijn soms 3 tot 4 m lang en bevatten 3000 tot 8000 eitjes die 1,5 tot 2 mm groot zijn. De eitjes zijn in 3 tot 4 rijen geordend.

Padden worden in de natuur gemiddeld een jaar of 6 oud. Ze zijn pas na 3 à 4 jaar geslachtsrijp.

Verspreiding

Het is vanwege het enorme verspreidingsgebied de bekendste soort pad in Europa, en komt ook in heel Europa voor met uitzondering van Ierland en enkele Mediterrane eilanden. Ook leeft deze soort in Noord-Afrika: Marokko, Algerije en Tunesië. In veel gebieden waar de gewone pad voorkomt is het tevens de meest algemene soort amfibie, o.a. in Nederland en België. Vanwege de grotendeels verborgen levenswijze komt men ze echter niet vaak tegen. De pad houdt zich overdag vooral schuil onder stenen, houtstronken en in struiken om pas in de schemering actief te worden.

Voedsel

Padden leven van insecten, spinnen, slakken en regenwormen, die gedurende de schemering en de nacht worden bejaagd. Het voedsel hangt ook af van de grootte: heel grote exemplaren boven de 12 centimeter eten alles wat in de bek past. Zelfs muizen en uit het nest gevallen vogels zijn dan niet veilig!

Eiersnoer van de pad

Gewone pad

Paddenkoppel

Exemplaren van een dergelijke grootte komen vaker voor in meer warmere streken.

Paddenraapactie aan de rand van de Hobokense Polder ... help jij ook mee?

Al twaalf jaar lang wordt er een paddenoverzetactie georganiseerd in de omgeving van de Hobokense Polder.

Februari - maart is voor de padden, kikkers en salamanders de ideale periode om de liefde te bedrijven. Ze trekken dan massaal naar hun voortplantingspoel. In Hoboken dienen ze hiervoor de vrij drukke Scheldelei over te steken. Dat doen

ze dan ook: traag, maar roekeloos beginnen ze aan hun overtocht, zich van geen kwaad bewust. En het uur dat ze hiervoor kiezen is de vallende duisternis: het moment dat er veel autoverkeer is in de omgeving. Binnenkort is het weer zover! We hebben jullie hulp dan ook heel hard nodig om onze padden en kikkers weer veilig de straat te doen oversteken. En ja, deze diertjes verkiezen

vooral vochtig weer en redelijk zachte temperaturen. Wie daadwerkelijk een handje wil toesteken bij de paddenoverzet, kan zich melden bij **Jeannine Nielandt: 03/887 85 65 of bij Terry Mariën, 03/828 53 28** Een mooie brochure met interessante informatie over de paddentrek geven we je als medewerker graag cadeau.

De Goudklompjes !

Ons natuurgebied Hobokense Polder omvat zowat 170 ha prachtige natuur en is één van de laatste stukjes natuur aan de zuidkant van de Antwerpse agglomeratie. Op de lager gelegen delen zijn ondiepe plassen ontstaan met rietkragen, moerassen en wilgenbroekbossen. Op de hoger gelegen delen vinden we graslanden, ruigten en wilgenstruwelen. Al deze biotopen zijn spontaan tot stand gekomen. Derge-

Franz, Toon en Gilbert

lijke verscheidenheid zorgt voor een aangename variatie in het landschap en voor een onverwacht grote rijkdom aan dieren en planten. Het natuurbeheer in de Hobokense Polder is gericht op het behoud en de ontwikkeling van de landschappelijke variatie. Zonder ingrijpen zou vrijwel het hele gebied langzaam bos worden. We hechten dan ook heel veel belang aan het natuurbeheer in de Hobokense Polder. We kunnen daarvoor beroep doen op onze **Goudklompjes**. Wie zijn zij? Wat doen zij? Waarom? Neen, we laten niet Jambers aan het woord, maar onze eigenste werkers met hun gouden hart voor en gouden handen in de natuur.

Goedemorgen heren, mogen we jullie tijdens jullie werkzaamheden even komen storen en een paar vragen stellen?

Gilbert: Natuurlijk, er moet gewerkt worden, maar we nemen ook de tijd voor een babbelke, een geintje, of gewoon wat rust hoor.

Wie behoort er tot de Goudklompjes?

Franz: Vandaag zijn we met zeven mensen: de drie André's (Van Langenhove, Driesen en De Mul),

Gilbert Van de Velde, Franz Van Leeckwijck, Adri Jonckheere en Guido Tijsmans. Maar we hebben nog enkele collega's: Toon Van Linden, Theo Goovaerts en Jan Verlinden.

Hoe zijn de Goudklompjes eigenlijk ontstaan?

André V. L.: Ik woon in Polderstad. Zo'n drietal jaren geleden werd er in de Hobokense Polder, waar ik elke dag een wandelingetje maak, een omheiningdraad geplaatst voor de koeien en de paarden die er in het natuurbeheer zouden ingeschakeld worden. Maar dat liep niet van een leien dakje. Keer op keer werd door vandalen de draad doorgesneden. Het was zo erg dat de mensen van de toenmalige WHOP een beurtrol opstelden om bewaking te doen. En ja, daar ben ik mee ingestapt. Van het een kwam het ander. Danny en Wim nodigden me uit om eens mee deel te nemen aan het maandelijks natuurbeheer. En dat beviel me fantastisch.

Gilbert: Ik woon in Polderstad niet zo ver van André. Ik hoorde van hem van het natuurbeheer en engageerde me ook bij het vaste weekendploegje. Maar we zagen dat niet alle werk op één weekenddag in de maand kon verricht worden. En al vlug spraken we af om ook in de week een werkdag in te lassen.

André D.: Ik ben al veel jaren actief in de Hobokense Polder. Beheerswerken spreken me al heel lang aan. Dus ik was vlug bereid om het clubje te vervoegen.

Adri: Ik ben de pa van den Danny. Vermits alle materialen om aan natuurbeheer te doen bij hem in de garage staan en ik daar een sleutel van heb, was het evident dat ik me aansloot bij de werkploeg. En dat doe ik met hart en ziel.

Welke werkzaamheden doen jullie zoal in de Hobokense Polder?

Franz: We doen vooral kappingen en maaierwerken. Door kappen van wilgenopslag en het periodiek maaien van riet wordt open water gecreëerd met pionier- en moerasvegetaties. De rietlanden worden 1x in 4 à 5 jaar gemaaid, gelijktijdig wordt ook de struikopslag verwijderd. De hooilanden worden jaarlijks 1 of 2 x gemaaid en het maaisel wordt afgevoerd.

We merken dat er in de Hobokense Polder nogal veel exoten groeien? Doen jullie daar ook iets aan?

Van links naar rechts

Adri, Gilbert, André D., André D.M., Guido, André V.L., Franz

Gilbert: Ah, dat is mijn stokpaardje. Sommige ingevoerde soorten planten zich zeer snel voort en nemen de leefruimte van inheemse soorten in. Bij probleemsoorten trachten we in te grijpen. Amerikaanse vogelkers wordt bestreden door het ringen van de bomen en het uittrekken van zaailingen. De bestrijding van de Japanse duizendknoop is moeilijker. Maaien en uittrekken geven niet het gewenste resultaat of zijn zeer arbeidsintensief. Uitgraven is niet haalbaar. Enkele maanden geleden hebben we in onze afdeling nog een discussieavond georganiseerd,

André V.L.: Dat gebeurt inderdaad. Nog maar enkele maanden geleden kregen we 79 leerlingen op bezoek van het Hofken van Thijs, een Hobokense basisschool. Het is altijd heel prettig met schoolkinderen te werken en hen duidelijk te maken hoe belangrijk het is dat we de natuur een handje helpen. Gilbert: En uiteraard is er ook de professionele terreinploeg van Natuurpunt die hier grote werken met machines komen uitvoeren.

Hoe vaak werken jullie per maand en kunnen er nog mensen aansluiten?

waarop meerdere visies werden verklaard. We zullen samen met Danny en Wim overleggen wat de beste handelwijze zal zijn.

Verrichten jullie ook werken om de wandelaars zo goed mogelijk te laten genieten?

André D. M.: Ja zeker. We leggen wandelpaden aan en herstellen verouderde paden. We zorgen er ook voor dat bezoekers de vogels kunnen observeren vanuit de kijkhut, de kijkwand en in de toekomst het Kijk-punt, zonder verstoring te veroorzaken. We plaatsen informatieve toegangsborden en educatieve borden.

Zijn alle bezoekers even natuurvriendelijk?

Guido: Spijtig genoeg niet! Vooral in de zomermaanden hebben we nog al eens last van vernielingen in bijv. de kijkhut. We trachten dan ook harde recreatie zoals motocross te weren door de bouw van toegangssluizen.

Krijgen jullie soms hulp van anderen bij jullie natuurbeheer?

André V.L.: We werken telkens op woensdag en dit om de 14 dagen. Normaal de hele dag. Picknick brengen we mee. En nieuwe vrijwilligers zijn zeker welkom. Ze hoeven daarom geen hele dag te blijven. Wie interesse heeft, mag gerust met mij contact opnemen: André Van Langenhove, 03/288 00 81 - andre.van.langenhove@versateladsl.be of ze kunnen iemand anders van de Goudklompjes aanspreken.

Heren, het is intussen middag geworden. Van werken in de natuur krijg je honger. We wensen jullie een prettige picknick toe en hartelijk bedankt voor dit gesprek.

Als we Toon enkele dagen later op de Behaagactie te Aartselaar ontmoeten, vertelt hij ons: "Ik ben zo iemand die nog maar net aangesloten is bij de ploeg. En ik heb het me nog geen seconde berouwd. Alleen... die benaming de Goudklompjes... Zouden we daar niet beter de Zilverklompjes van maken? Als ik kijk naar de haarkleur van de meeste collega's... Grapje!"

Goed om weten

Onze Konikpaarden Pas op met deze dieren André Van Langenhove

Bij het wandelen binnen het raster kan je echt genieten van de paarden. Maar het is goed om altijd op te letten.

De Koniks gedragen zich meestal rustig, maar... het zijn toch beesten die in het wild zijn opgegroeid.

Vaak zijn de paarden erg nieuwsgierig en komen ze graag even aan je jas knabbelen. Soms worden ze opdringerig en komen ze zich met z'n allen om je heen verdringen. Als ze dan schrikken of elkaar aan de kant duwen, kunnen ze je makkelijk omverlopen.

Daarnaast zijn Konikpaarden gewend aan groepsregels van wilde paarden. In een groep heerst een strenge rangorde. Als twee paarden elkaar tegenkomen, zal de lager in rang geplaatste aan de kant gaan. Als hij dat niet doet, heeft hij grote kans gebeten te worden door het hoger geplaatste paard. Om te erkennen dat een ander paard hoger geplaatst is in de rangorde, kunnen lager geplaatste paarden het 'hogere' paard voorzichtig aanraken, bijvoorbeeld door te knabbelen aan de manen of de flank.

Als een mens een paard gaat aaien, dan geeft hij eigenlijk aan dat hij het paard als dominant ziet.

Het paard kan zich dan op een paardenmanier gaan gedragen en agressief gedrag tonen naar de mens. Dus opgelet ....

Aai deze dieren niet!

Hallo kids !!!

Hier zijn we weer!
Het is nu putteke winter. Heerlijk om lekker warm binnen te zitten bij de verwarming, met een kop warme chocolademelk, ...
Enige weken geleden kwamen een aantal kinderen knutselen voor de vogeltjes, die het in de wintermaanden toch wel eens erg moeilijk kunnen hebben.

Op de foto's kan je zien wat ze gemaakt hebben: prachtige vogelvoederkransen.

Je kan trouwens nog altijd meedoen aan ons winterproject en misschien een prijs winnen. Lees de tekst in de grijze kader maar eens aandachtig !

Wie wil een leuk **prijsje** winnen?
Hoe maak je kans?
We nemen met Natuurpunt Hobokense Polder deel aan het **Vogels voeren en beloeren**-project. Meer info op blz.20.

Kinderen die hier (met hun ouders) aan deelnemen, maken kans op een leuke prijs. Wat, dat verklappen we nog niet; enkel een kleine tip: het is iets dat met de vogels in de winter te maken heeft.

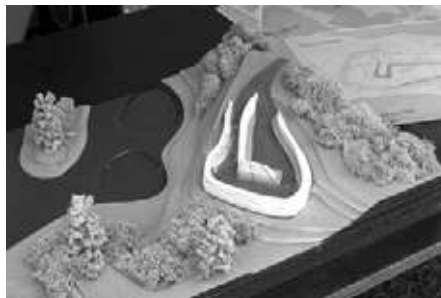
Je bezorgt me **minimum drie ingevulde telformulieren voor einde februari 2006**. En in april weet je dan of je gewonnen hebt. Je telformulieren opzenden naar Ria Thys, J. Kennedylaan 22 2630 Aartselaar

Wil je graag iets doen voor de vogels? Dan kan je misschien met behulp van mama of papa, of van een grote broer of zus een **vetbol** maken voor de vogels!
Hier is het **recept**:

Smelt 0,5 kg ongezoeten rundvet in een pan. Wacht tot het warm is, maar niet te heet. Voeg daar al roerend een mengsel van ca. 120 gr. gebroken hennepzaad en 50 gr. zonnebloempitten aan toe. Voeg eventueel het vogelvoer van je favoriete vogels toe. Giet de warme brij in een vorm, bijvoorbeeld een blikje, een melkkarton, een theeglas of een halve kokosnoot.

Voordat de brij stolt, leg je hierin een stevige katoenen draad die er ruim bovenuit steekt. Zodra de massa hard is geworden, kunnen de bollen aan de draad worden opgehangen. Soms is de vetbol moeilijk uit de vorm los te krijgen. Hou een glas of blik even in heet water, de vetbol komt dan gemakkelijk los.

Sfeerbeelden van de Dag van de Natuur

Toespraak Natuurpuntdirecteur Willy Ibens op de Dag van de Natuur

Ik heet u van harte welkom op onze jaarlijkse dag van de natuur.

Het is reeds een lange traditie bij Natuurpunt om in het najaar de veelzijdige aspecten van ons natuurbeheerwerk te tonen : maaien, snoeien, knotten, aanplanten van nieuw bos of houtkanten, onderhoud van wandelpaden.

De Dag van de Natuur is een doedag geworden om zoveel mogelijk burgers aan te sporen om mee een handje te komen toesteken in de natuur en zo hun betrokkenheid bij de natuur in hun omgeving te vergroten. Voor Natuurpunt is het tevens de gelegenheid om twee belangrijke aspecten van onze werking in de kijker te plaatsen. In de eerste plaats **het behoud en de ontwikkeling van de grote natuurlijke variatie die Vlaanderen nog rijk is**. Ten tweede het realiseren van toegankelijke natuur, van natuur voor iedereen. Wat de verscheidenheid aan planten en diersoorten aangaat weten wij dat het er niet zo best voorstaat. In het begin van dit jaar heeft het Instituut voor Natuurbehoud haar tweejaarlijks natuurrapport voorgesteld. Een rapport dat haast volledig in het teken stond van de biodiversiteit. En - u kunt het al raden - een rapport dat eens te meer een somber beeld geeft van de Vlaamse natuur.

Er zijn gelukkig enkele soorten die het opnieuw beter doen. Denk maar aan de roofvogels en de vissen de Schelde. Maar de globale conclusie is dat de Vlaamse natuur vergrijsd, in een snel tempo minder soortenrijk wordt.... Vermesting, versnippering, verdroging, verzuring blijven ecologische processen verstoren en biotopen vernietigen. Gelukkig zijn er Europese richtlijnen die enige houvast bieden en garant staan voor een betere ecologische basis-kwaliteit. Op deze manier moet worden voorkomen dat de natuur verder aftakelt en banaliseert.

Inspanningen voor het behoud van de biodiversiteit hebben maar zin als er kan gesproken worden over robuuste natuur. Over natuur die

tegen een stoot kan. Over natuur die het hoofd kan bieden aan nieuwe grote uitdagingen zoals de klimaatverandering. En ten slotte - en dat is essentieel - over natuur die gedragen wordt door de ganse gemeenschap.

Daarmee zijn wij aan het tweede aspect van de werking van Natuurpunt. **Natuur voor iedereen**. Dat betekent dat natuurgebieden worden

ontsloten, dat er wandelpaden komen, dat de bordjes verboden toegang verdwijnen.

Toegankelijke natuur is een belangrijk element van levenskwaliteit, zeker in een grootstedelijke omgeving. Wandelen, fietsen, genieten van een landschap, het ontdekken en beleven van de grote verscheidenheid aan vormen en kleuren in de natuur is aangenaam, rustgevend en gezond.

Als Natuurpunt hadden wij in het niet zo verre verleden wel eens de naam - en soms niet onterecht - dat wij onze natuurgebieden afgesloten en moeilijk toegankelijk maakten. Vandaag zijn er honderden goede voorbeelden waar wij met de steun van de overheid of met de hulp van private partners aan die toegankelijkheid van onze natuurgebieden werken.

U zult merken dat onze vrijwilligers van de Hobokense Polder er

in zijn gelukt om een gulden middenweg te vinden tussen natuurbehoud en zachte recreatie en wandelroutes hebben uitgestippeld met een hoge belevingswaarde zonder de kwetsbare natuurwaarden te schaden. Ik wil het beheerteam van de Hobokense Polder daarvoor uitdrukkelijk feliciteren.

Natuur voor iedereen heeft naast het ontsluiten, het toegankelijk maken van natuurgebieden voor ons ook een tweede betekenis. Via ons netwerk van afdelingen, beheerteams en werkgroepen voor natuurstudie en voor natuureducatie willen wij zoveel mogelijk burgers de kans geven om zich daadwerkelijk in te zetten voor het natuurbehoud. Om zelf mee zorg te dragen voor de natuur in hun omgeving, om mee die natuur te beschermen en te beheren en om anderen van die natuur te leren genieten. Hoboken is één van honderden plaatsen in Vlaanderen waar dit vrijwilligerswerk voor de natuur volop bloeit.

Het is daarbij verheugend te kunnen vaststellen dat het werk van onze vrijwilligers en van onze natuurarbeiders steeds meer wordt gewaardeerd en ondersteund door het bedrijfsleven. Ik wil hier uitdrukkelijk de directie en het personeel van de bedrijven Schoenen Torfs, AS Adventure en Timberland danken. Zij hebben ons niet enkel geholpen bij de promotie van deze dag van de natuur maar daarenboven hun personeelsleden opgeroepen om mee de handen uit de mouwen te steken. Voor ons is dat een mooie illustratie is van maatschappelijk verantwoord ondernemen en verbreding van het draagvlak voor natuurbehoud. Mijn laatste woorden van dank gaan naar het stadsbestuur voor het jaarlange vertrouwen in Natuurpunt bij het beheer van de Antwerpse natuurgebieden en naar u minister Peeters voor de belangrijke financiële en morele steun - en wij kunnen uw aanwezigheid hier ten zeerste waarderen - voor ons natuurbeheerwerk en voor het beheer van de Vlaamse natuur.

De **Dag van de Natuur** bezorgde onze nieuwe Natuurpuntafdeling een grandioze start. We konden rekenen op de ondersteuning van Natuurpunt nationaal en konden ook de drie commerciële partners Schoenen Torfs, Timberland en AS Adventure verwelkomen. Zij kozen ons gebied als "the place to be", om er te werken in de natuur, om er te wandelen, om er te knutselen, voor een picknick en een glaasje wijn op het einde van de dag. De aanwezigheid van Natuurpuntpeter Pol Goossen gaf aan de dag een extra uitstraling. De symbolische actie rond de opstart van het geplande Kijk-punt, dat in 2006 wordt opgericht en dat toegankelijk zal zijn voor rolstoelgebruikers, was het uitgelezen ogenblik om meerdere personaliteiten te ontvangen. We konden zowel minister Peeters, burgemeester Janssens, schepen Pairon als lokale politici informeren over Natuurpunt in het algemeen en onze afdeling in het bijzonder. We mochten bovendien op deze dag van de Cera een toezegging noteren van 2000 euro om het Kijk-punt te realiseren. 350 mensen die zich mee ingezet hebben voor de natuur: onze afdeling is er blij mee!

Bedankt aan allen !!!

Deze handelaars, supermarkten en bedrijven uit ons werkingsgebied ondersteunden ons om de Dag van de Natuur mogelijk te maken in de Hobokense Polder, waarvoor onze dank!

- **Procap nv**, kunststof schroef-doppen, Schroelaan Hoboken: stockage en vervoer materialen
- **Beenhouwerij Van Der Keere**, Kapelstraat 37 Hoboken: 50 % korting op ham en préparé
- **Supermarkt Delhaize Hoboken**, Heidestraat 2 Hoboken: appels, choco, smeerboter, nootjes en chips
- **Supermarkt 't Centrum**, Kiosk-plaats 63-65 Hoboken 10% korting op kaas
- **Bakkerij Helsen**, Krekelstraat Hoboken: stokbroden
- **Bakkerij Govaert**, Abdijstraat 261 Antwerpen-Kiel: koffiekoeken
- **Bakkerij De Molen**, Heidestraat 247 Hoboken: stokbroden

Sfeerbeelden van de Dag van de Natuur

11 november 2005

Deelnemers: vm: 26 - nm: 32
Gidsen: Frans Thys en Danny Jonckheere

Verslag: Chris Verwaest

Op deze ietwat grijze novemberdag gaan we nog eens op stap met Frans Thys en dat is een heuglijk feit. Na een ritje met de trein of met de auto verzamelen we op het plein bij de kerk van Muizen. Een trio dat de afslag Planckendael miste, laat even op zich wachten. Het wordt een blij weerzien met de *ouwe getrouwen* en een aangename kennismaking met enkele nieuwe gezichten.

Frans heet ons welkom en neemt ons dadelijk mee langs het kerkhof van Muizen de natuur in. We wandelen door de **vallei van de Baarbeek**, een meanderende zijarm van de Dijle. Het is een waardevol natuurgebied met laaggelegen natte weilanden, ideale biotoop voor steltlopers en eenden, en een hoger gedeelte met leemgrond ontstaan door slibafzetting, prima landbouwgrond dus. Hoog in een boom zitten drie felgroene parkieten vrolijk te kwetteren, zeker ontsnapt uit een of andere voliëre en zeker niet de vogels die we hier dachten waar te nemen! Op een brugje over de Baarbeek houden we even halt om naar de nijlganzen te kijken die hier broeden. Op 5 jaar tijd vervijfvoudigde hun aantal in deze vallei. We verlaten de verharde weg en wandelen over een zandweg afgezoomd met een oude knotwilgenrij. Aan de grillige vormen te zien, heeft men het knotten van deze bomen blijkbaar al lang opgegeven, maar het is een prachtig zicht.

Bij een visvijver houdt een ooievaar de wacht, waarschijnlijk een bewoner van het ooievaarsdorp in het nabijgelegen Planckendael, sinds 1986 een populaire tank- en rustplaats voor deze prachtige vogels. In het wild komen ooievaars in ons land niet voor, maar in Planckendael broeden ze wel. Eén jong per jaar is echter niet genoeg om de populatie op peil te houden, laat staan te vergroten. Aan de **Dijleoever** zien we rechts van het jaagpad de sporen van het

Mechels broek, Dijleboorden en Baarbeekvallei

beheer dat hier de voorbije week werd uitgevoerd. Volgens Frans werd een volledig populierenbos gekapt door wel 180 vrijwilligers samen met Natuurpunt.

We genieten van het mooie landschap, meanderende beekjes tussen wilgenrijen, overblijfselen van de vroegere bedding van de Dijle. We bemerken een biddende torenvalk en een blauwe reiger. We zien een pimpelmeesje en het winterkoninkje laat zich horen. We verlaten de Dijleboorden en komen terecht aan een mooie houtkant waar de koekoeksbloem en het boerewormkruid nog bloeit. Tussen de elzen, de wilgen en het riet een stilstaand water, een idyllisch zicht en wat een contrast met de visvijver er net tegenover. In de lucht wordt een buizerd achternagezeten door een ekster. Een prachtige beuk is ten dode opgeschreven want rond zijn voet groeit de reuzenzwam. Deze buisjeszwam heeft heel de boom aangetast, de sporen hiervan zijn al op grote hoogte te zien, enkel nog een kwestie van tijd.

We bevinden ons nu op **Pikhakendonk**, een uniek landschapselement, een zandophoping gevormd door de Dijle die door mensenhanden zijn huidig uitzicht werd gegeven. De Pikhaken zijn de doornige hagen die er groeien, mei- en sleedoorn, een uitgelezen schuilplaats en voedselbron voor vele zangvogels. Bijzonder is ook dat de sleedoornpage, een vrij zeldzame vlinder, hier voorkomt. In een klein poeltje vinden we waterweegbree, waterviolier en grote egelskop.

Langs een mooie bosweg, waar we nog een uitgebloeide wespenorchis vinden, voert onze gids ons weer naar de Dijleboorden. Het zonnetje komt piepen. In een weiland zitten een 15-tal smienten die hier overwinteren. We wandelen voorbij de plek waar de Baarbeek in de Dijle wordt gepompt. Terug in Muizen worden we verwacht in café Clubhuis waar we onze picknick kunnen verorberen bij een frisse pint of een warme

koffie. Danny en Mon verbroederen met twee stamgasten en snuiven de couleur locale.

Onze namiddagwandeling vertrekt aan het bezoekerscentrum van Natuurpunt afdeling Mechels Rivierengebied. Onderweg er naartoe zien we staartmeesjes rondfladderen en we horen de grote bonte specht. Het **Mechels Broek**, ongeveer 90 ha groot waarvan 28 ha eigendom van Natuurpunt, behoort tot het vroegere overstromingsgebied van de Dijle. Ooit wilde men er een potpolder van maken, maar die plannen werden nooit uitgevoerd. Nu heeft Natuurpunt het gebied voor 99 jaar in erfpacht. Het is een beschermd landschap en een vogelrichtlijngebied. Het moerassige karakter maakt het Mechels Broek een ideale rust- en broedplaats voor alle eendachtigen.

In een weiland staan echte boerenpaarden te grazen, dat is een prachtig zicht. Over de verhoogde houten knuppelpaadjes wandelen we naar de uitkijktoren. Volgens onze gids staat dit gedeelte soms onder water maar door de lange droogteperiode is er nu geen gevaar voor natte voeten. Op een dode boom groeit een prachtige tonderzwam. De uitkijktoren geeft ons een mooi uitzicht over de "reservaatvijver" die ontstond uit een zandwinningsput voor de aanleg van de E19. We krijgen een hele pleiade watervogels te zien: Canadese ganzen, honderden nijlganzen, kuifeend, wintertaling, tafeleend (en dan vergeet ik er zeker nog). We maken een rondwandeling tot aan de andere kant van de plas waar we een weids uitzicht hebben. Twee torenvalken tekenen zich schitterend af in een kale boom en een blauwe reiger poseert parmantig in het natte weiland. Danny stelt zijn telescoop in op een groepje slapende smienten. Een heel mooie waarneming is de watersnip, zo goed gecamoufleerd met zijn beige-bruine streepjes. Kieviten scherpen over het water en boven ons een vlucht Canadese ganzen. Da's genieten !

De avondzon komt nu tevoorschijn en tovert een warme gloed op het landschap en de grazende Galloways. Prachtig ! We hebben ook oog voor de paddestoelen; vliegenschwam, parelstuifzwam en zwavelkopjes worden gesignaleerd. Zelfs een vossenhol krijgen we nog te zien, of is het de woonplaats van konijnen ? Er blijkt niemand thuis te zijn, als we aankloppen. De maan komt tevoorschijn en de schemering begint al te vallen, het wordt frisser. Rond 17u besluiten we onze wandeling in het Mechels Broek met nog een gezellige drink in een cafeetje, waar we nog wat napraten over deze zeer geslaagde dag. Zo'n uitstap is zeker voor herhaling vatbaar ! Bedankt Frans en Danny !

Met dank aan Sonja Van Kerckhove voor de digitale geheugensteuntjes

Activiteitenkalender

Activiteiten, waar je je op voorhand moet voor inschrijven, zijn in vet gemarkeerd.

- Za. 14 jan. Natuurbeheer
- Zo. 15 jan. Waterwildtellingen
- Wo. 18 jan. Bestuursvergadering in De Schorren
- Za. 4 feb. Vogels voeren en beloeren: tellingen!
- Zo. 5 feb. **Brabantse Wal en Markiezaatsmeer**
- Zo. 12 feb. Natuurbeheer
- Wo. 15 feb. Bestuursvergadering in De Schorren
- Za. 18 feb. Waterwildtellingen
- Za. 18 feb. Gezellig samenzijn en algemene vergad.
- Za. 11 ma. Natuurbeheer
- Wo. 15 ma. Bestuursvergadering in zaal Moretus !!!!!
- Zo. 19 ma. Lentewandeling in de Polder
- Wo. 22 ma. Energie besparen met beperkt budget
- Zo. 9 april **Voorjaarsflora in het Hallerbos**
- Zo. 16 april Paaslentewandeling in de Polder
- Zo. 16 april Kinderactiviteit: Paasspeurtocht
- Wo. 19 apr. Bestuursvergadering
- Zo. 23 apr. **Busreis naar de Grensmaas**

Cursus: **Vogels in de tuin**

Theorie: 17 en 31 januari

Praktijk: 4 februari

Natuurbeheer met de Goudklompjes:

Telkens op woensdag om de 14 dagen: start 4 januari.

Volgende data: 18 januari - 1 februari - 15 februari -

1 maart - 15 maart - 29 maart - 12 april - 26 april

Artikels voor het volgende Polder.blad - met verschijningsdatum 1 april 2006 - dienen bij de redactie te zijn op **28 februari 2006** (zie colofon, blz. 2)

België-Belgique
PB
HOBOKEN 1
BC 10585

www.hobokensepolder.be

AFZENDER en VU
Luk Smets
J.F.Kennedylaan 22
2630 Aartselaar
Afgiftekantoor 2660 Hoboken 1